

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

ZAŁĄCZNIK nr 1. Zestawienie uwag wraz ze sposobem ich rozstrzygnięcia i wyjaśnieniem.

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
1.	Magdalena Kowalska Urząd Gminy Hajnówka m.kowalska@gmina-hajnowka.pl	W części II synteza diagnozy, w podrozdziale POMOC SPOŁECZNA, na stronie 10 jest informacja o istniejących domach dziennego pobytu	Nie został ujęty Dom Dziennego Pobytu w Nowoberezowie, na terenie gminy Hajnówka.	Proszę o dopisanie "W Hajnówce oraz gminach Czyże, Czeremcha, Hajnówka i Narewka dodatkowo działają domy pomocy". Strategia Ponadlokalna będzie podstawą do ubiegania się o dofinansowania z funduszy zewnętrznych. Jeśli nie będzie wskazane, iż na terenie Gminy Hajnówka funkcjonuje taki obiekt (DDP w Nowoberezowie) prawdopodobnie Gmina Hajnówka nie będzie mogła się ubiegać o dofinansowania wspierające ten obiekt (np. na remont, rozbudowę czy funkcjonowanie).	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę	We wniosku zawartym w syntezie diagnozy dot. pomocy społecznej uwzględniono gminę Hajnówka. Wniosek o treści: <i>W Hajnówce oraz gminach Czyże, Czeremcha i Narewka dodatkowo działają domy pomocy.</i> zmieniono na: <i>W Hajnówce oraz gminach Czyże, Czeremcha, Hajnówka i Narewka dodatkowo działają domy pomocy.</i> Należy zaznaczyć, że Dom Dziennego Pobytu w Nowoberezowie jest ujęty w zawartej w Ponadlokalnej Strategii Rozwoju tabeli z inwestycjami w horyzoncie czasowym w latach 2022-2030, co jest równoznaczne z możliwością ubiegania się o dofinansowania.
2.	Tomasz Gałęzia Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Browsk browsk@bialystok.lasy.gov.pl	Cz. II, podrozdział "Produkty lokalne"/ s. 15.	Główne spożywcze produkty lokalne Powiatu Hajnowskiego to miody, produkty mleczne, cydr, zioła, olej czy przetwory runa leśnego <u>oraz dziczyzna</u> . Dużą popularnością w regionie cieszy się marcinek hajnowski.	Do wskazanych produktów kulinarnych należy dodać dziczyznę, która oferowana jest w sprzedaży bezpośredniej przez nadleśnictwa Puszczy Białowieskiej.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	Uwzględnienie dziczyzny jako produktu lokalnego stoi w sprzeczności z definicją: PRODUKT LOKALNY – wyrób lub usługa, z którą utożsamiają się mieszkańcy regionu, produkowana w sposób niemasowy i przyjazny dla środowiska, z surowców lokalnie dostępnych. Produkt lokalny staje się wizytówką regionu poprzez wykorzystanie jego specyficznego i niepowtarzalnego charakteru oraz angażowanie mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Autor definicji: Olga Gałek, 2002 rok Konsultacje: Krajowy Zespół ds. Produktu Lokalnego, działający przy Fundacji Partnerstwo dla Środowiska w latach 2002-2008 Strategia nie wyklucza możliwości tworzenia produktów lokalnych z niniejszego surowca, jeżeli pojawi się przedsiębiorca, który będzie chciał produkować w tym kierunkiem. Samo mięso natomiast nie stanowi produktu lokalnego, lecz surowiec, z którego mogą być następnie powstawać produkty lokalne. Fragment opisu celu 1.1. został uzupełniony, treść poniżej: <i>Ważnymi produktami lokalnymi są również te wytwarzane z niedrzewnych produktów leśnych takich jak: rośliny lecznicze i aromatyczne, owoce, grzyby, nasiona, korzenie, miód czy też wyroby z dziczyzny</i>
3.	Tomasz Gałęzia Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Browsk browsk@bialystok.lasy.gov.pl	Cz. I, rozdz. 1.1, str. 37	Zbudowanie przewagi konkurencyjnej na bazie produktów i zasobów lokalnych w Powiecie Hajnowskim powinno skupiać się przede wszystkim na rozwoju rolniczej produkcji ekologicznej, pszczelarstwie, <u>łowiectwie</u> oraz zielarstwie. Ważnymi produktami lokalnymi są również niedrzewne produkty leśne takie jak: rośliny lecznicze i aromatyczne, owoce, grzyby, nasiona, korzenie oraz miód, a także dziczyzna. Z uwagi na czyste środowisko, kluczowym zadaniem obszaru Partnerstwa powinno być wytwarzanie zdrowej żywności. Produkty pochodzące z organicznych upraw, zlokalizowanych na obrzeżach Puszczy, mają szansę na uzyskanie odpowiednich certyfikatów pochodzenia, a tym samym osiągać wysokie ceny rynkowe.	Należy uwzględnić łowiectwo jako źródło zdrowej żywności. Dziczyzna oferowana w sprzedaży bezpośredniej przez lokalne nadleśnictwa jest najwyższej jakości surowcem spożywczym dostępnym dla wszystkich mieszkańców powiatu.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Przewaga konkurencyjne obejmuje działania, usługi, produkty i inne niedostępne gdzie indziej lub o wyjątkowych cechach. W Polsce w wielu nadleśnictwach prowadzona jest sprzedaż pochodząca z łowiectwa.
4.	Tomasz Gałęzia Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Browsk browsk@bialystok.lasy.gov.pl	CZ. III, rozdział 1.2. /str. 39	Warto, aby działania takie były podjęte już w najwcześniejszym etapie kształcenia, a zatem również w szkołach podstawowych i przedszkolach. Wykształcenie odpowiednich nawyków wśród dzieci, ułatwia w dorosłym życiu wdrażanie wielu idei związanych z ochroną przyrody oraz pobudza większe	Autorzy strategii całkowicie pominieli kształcenia w tej szkoły średniej, być może nie wiedząc o jej istnieniu na skutek nieprzygotowania się do tworzenia dokumentu.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	Niniejszy fragment <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030.</i> (część III) nie stanowi diagnozy, a proponowane kierunki działań w ramach realizacji celów. Autorzy Strategii mają świadomość istnienia Technikum Leśnego w Białowieży, co potwierdza

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
			<p>zrozumienie dla tej kwestii. Dobrymi rozwiązaniami jest inicjowanie leśnych przedszkoli, dofinansowanie edukacyjnych, zajęć terenowych, edukacji w plenerze itp. Inicjatywy takie są już częściowo realizowane m.in. przez I i II Liceum Ogólnokształcące w Hajnówce, w którym prowadzone są projekty przyrodnicze. <u>Jednak sztandarowym przykładem realizacji tych idei jest program nauczania Technikum Leśnego w Białowieży od lat kształcącego pokolenia leśników i przyrodników. Technikum to słynie w całej Polsce z najwyższej jakości kształcenia w kierunkach przyrodniczych.</u></p> <p>Rozszerzenie idei w ramach innych szkół oraz instytucji sprawujących opiekę nad najmłodszymi sprawi, że uczniowie od dziecka zaczną myśleć lokalnie i zbudują symbiotyczny związek ze środowiskiem, w którym żyją. Możliwe jest wówczas, że zminimalizowany zostanie późniejszy odpływ młodych ludzi, podejmujących pracę poza Powiatem Hajnowskim.</p>			<p>sporządzona do dokumentu <i>Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i>. Informacje na temat funkcjonujących w Powiecie Hajnowskim szkół średnich (w tym również Technikum Leśnego w Białowieży) zawarte są w <i>Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i>, sporządzonej jako element wyjściowy przed przystąpieniem do opracowywania strategii rozwoju.</p> <p>Informacja dot. istniejących szkół średnich zostanie dopisana w <i>Syntezie diagnozy</i> - część II ocenianego dokumentu.</p>
5.	Tomasz Gałęzia Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Browsk browsk@bialystok.lasy.gov.pl	Cz. III, rozdz. 1.2, podrozdział Kierunki działań, /str. 40	<p>wsparcie dla rozwoju unikalnych i ważnych dla regionu profili zawodowych (obejmujących kształcenie m.in. w następujących obszarach: <u>leśnictwo, gospodarka łowiecka, terapia lasem, medycyna roślin, pszczelarstwo w agrosystemach, ochrona przyrody</u> itp.),</p>	Nie wiedząc o istnieniu Technikum Leśnego w Białowieży pominięto obszar kształcenia gospodarki leśnej i łowieckiej. Należy uzupełnić Kierunki działań o te kierunki kształcenia.	Uwaga rozpatrzona, treść wprowadzono uzupełnienie zapisu	<p>Autorzy <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> mają świadomość istnienia Technikum Leśnego w Białowieży, co potwierdza sporządzona do dokumentu <i>Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i>.</p> <p><i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 nie pomija obszaru kształcenia w zakresie wskazanym przez autora uwagi.</i></p> <p>Cel operacyjny 1.2. <i>Nadanie obszarowi roli unikatowego centrum wiedzy o przyrodzie</i> zawiera kierunek działań: edukacja w dziedzinie zrównoważonych metod prowadzenia gospodarki leśnej.</p> <p>Co więcej, w ramach celu 6.1. <i>Doskonalenie kapitału ludzkiego</i>, wskazany został następujący zapis: cytując ze Strategii: „Programy kształcenia i szkolenia leśników powinny zostać więc dostosowane do aktualnych wyzwań i potrzeb”.</p> <p>Wskazany w uwadze kierunek działań został uzupełniony, uwzględniając również kształcenia w zakresie leśnictwa:</p> <p><i>Wsparcie dla rozwoju unikalnych i ważnych dla regionu profili zawodowych (obejmujących kształcenie m.in. w następujących obszarach: terapie lasem, medycyna roślin, pszczelarstwo w agrosystemach, ochrona przyrody a także w zakresie nowych, innowacyjnych modeli kształcenia w leśnictwie)</i></p>
6.	Tomasz Gałęzia Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Browsk browsk@bialystok.lasy.gov.pl	Cz. III, rozdział 2.1, KIERUNKI DZIAŁAŃ, str. 51	> kontynuacja trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej w oparciu o plany urzędzenia lasu i plany zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska.	W rozdziale pominięto aspekt funkcjonowania gospodarki leśnej, która jest realizowana przez 3 nadleśnictwa Lasów Państwowych (współzarządców Obiektu Światowego Dziedzictwa). Należy dodać zatem punkt uwzględniający to zagadnienie o treści "kontynuacja trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej w oparciu o plany urzędzenia lasu i plany zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska."	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	<p><i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 nie pomija kwestii funkcjonowania gospodarki leśnej.</i> Cel operacyjny 2.1. <i>Optymalne wykorzystanie statusu obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO</i> dotyczy jednak innych aspektów.</p> <p>Gospodarka leśna jest szczególnym sektorem gospodarki w Powiecie Hajnowskim. Planowane kierunki działań wobec niej zostały uwzględnione w ramach celu operacyjnego 1.4. <i>Wprowadzanie eko-innowacji i dążenie do osiągnięcia samowystarczalności</i>. Zdefiniowane kierunki działań co do zasady muszą być zgodne z <i>Nową Strategią Leśną UE – zrównoważona gospodarka leśna w Europie</i>.</p>

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
7.	Tomasz Gałęzia Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Browsk browsk@bialystok.lasy.gov.pl	Cz. III, rozdział 2.2, str. 53	Obszar Powiatu Hajnowskiego, ze względu na posiadane cenne zasoby przyrodnicze o statusie Obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO dotknięty jest problemami związanymi z hamowaniem rozwoju gospodarczego, co wynika z obowiązujących przepisów ochrony przyrody, licznych zakazów oraz ograniczeń dotyczących zagospodarowania i prowadzonych działalności. To powoduje, że obszar funkcjonalny Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego stoi przed wyzwaniem dużych inwestycji w celu zbudowania nowej drogi rozwoju ponadlokalnego opartej o wykorzystanie innowacyjnych i niszowych funkcji w pobudzeniu rozwoju społeczno-gospodarczego.	Należy usunąć skandaliczny zapis o treści: "Aby całkowite zaprzestanie gospodarczego wykorzystania lasów w Powiecie Hajnowskim mogło mieć miejsce, należy podjąć szereg działań zmierzających do wydobycia innowacyjnych specjalizacji regionu." Ani powiat, ani gminy PB, a już tym bardziej twórcy Strategii nie mają mandatu do wyłączenia z funkcjonowania trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej wykonywanej na obszarze Puszczy Białowieskiej przez nadleśnictwa Lasów Państwowych! Gospodarka ta wynika wprost z treści ustawy o lasach, planów urządzenia lasów oraz planu zadań ochronnych Obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska. Co więcej ten skandaliczny zapis wprost wyklucza się z postanowieniami rozdziału 3.4 ze strony 58.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę zapisu	Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 nie wyłącza z funkcjonowania trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej. Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej zostało uwzględnione w celu operacyjnym 1.4. <u>Wprowadzanie eko-innowacji i dążenie do osiągnięcia samowystarczalności.</u> Zdefiniowane kierunki działań są zgodne z <u>Nową Strategią Leśną UE – zrównoważona gospodarka leśna w Europie.</u> Treść wskazana w uwadze zapisu zostanie przeredagowana na: <u>Zmiana podejścia do sposobu prowadzenia gospodarki leśnej, w kierunku bardziej zrównoważonej, poprzez stworzenie warunków rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu.</u>
8.	Tomasz Gałęzia Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Browsk browsk@bialystok.lasy.gov.pl	Cz. III, rozdział 3.4, / str 58.	W kwestii przystosowania się do zmian klimatycznych, ze względu na charakter obszaru Powiatu Hajnowskiego, ważne jest również zwiększanie odporności lasów na ich skutki. Aby zapewnić odporne i wielofunkcyjne ekosystemy leśne, ważna jest obudowa lasów i odwracanie procesu utraty bioróżnorodności. Tym samym <u>należy w dalszym ciągu prowadzić gospodarkę leśną w oparciu o plany urządzenia lasu i plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000, rozwijać wiedzę techniczną, jak również zainicjować powstanie systemów zachęt i wsparcia regulacyjnego i finansowego.</u>	Zapis trafny, wymagający uzupełnienia treścią: "w dalszym ciągu prowadzić gospodarkę leśną w oparciu o plany urządzenia lasu i plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000.". Należy zauważyć, że w sprzeczności z nim stoi skandaliczny zapis wyłączenia lasów z gospodarki leśnej ujęty na stronie 53, który to zapis należy usunąć.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę zapisu	Zapis ze strony 53, o którym mowa w uwadze został przeredagowany.
9.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.wrotapodlasia.pl	Wnioski z diagnozy. Wnioski z analizy strefy społecznej. Opieka zdrowotna. (str. 9, tier. 1).	Dostępność do wysokiej jakości usług medycznych zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce, który jest jednym z największych szpitali powiatowych w województwie podlaskim. Wskaźnik liczby dostępnych łóżek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Powiecie Hajnowskim jest niemal najwyższy w województwie, a jego wartości znacznie przekraczają średnią krajową i wojewódzką. W każdej z Gmin Powiatu Hajnowskiego znajduje się przynajmniej jedna przychodnia zdrowia (w tym publiczne i niepubliczne).	Dostępność do wysokiej jakości usług medycznych zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce, który jest jednym z największych szpitali powiatowych w województwie podlaskim. Wskaźnik liczby dostępnych łóżek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Powiecie Hajnowskim jest niemal najwyższy w województwie, a jego wartości znacznie przekraczają średnią krajową i wojewódzką. W każdej z Gmin Powiatu Hajnowskiego znajduje się przynajmniej jedna przychodnia zdrowia (w tym publiczne i niepubliczne). Uzasadnienie: Przedmiotowa informacja wskazuje zmianę w podejściu jst do zdrowia mieszkańców i stanowi odpowiedź na problemy z barierą komunikacyjną i ekonomiczną w dostępie do usług rehabilitacji leczniczej. Pośrednio stanowi odpowiedź na zdiagnozowany w ramach Strategii... proces starzenia się społeczeństwa i związanego z tym obciążenia demograficznego – sprawna starość warunkuje jakość życia seniora i jego najbliższego otoczenia. Wydatki związane z funkcjonowaniem GCR, w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy (wg. danych za 2022 r.; GUS – 3.178 os. 2022) wynoszą ok. 41 zł / rok.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej dla obszaru Partnerstwa, z której pochodzą wskazane w Strategii wnioski opracowywana była w okresie marzec-maj 2023 roku. Etap diagnozy został wówczas zakończony i datą odniesienia danych w niej zawartych są informacje dostępne w tamtym okresie. Wnioski z diagnozy (rozdział Strategii) mają charakter ogólny, dla całego Partnerstwa. Ich celem jest sformułowanie celów dla całego obszaru (nie dla poszczególnych gmin). Przyjmujemy wskazane informacje do wiadomości, jednak na uwagi do diagnozy detaliczne, dotyczące gmin Partnerstwa był określony czas do 19 maja 2023 r., Dodatkowo, wprowadzenie niniejszej informacji nie wpłynie na wskazane założenia kierunkowe Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030. W dokumencie w ramach celu 6.2. Rozwijanie usług zwiększających autonomię funkcjonowania społecznego, aktywizacja społeczna, wzmocnienie wspólnotowości i tożsamości ponadlokalnej zdefiniowano kierunek działań: podnoszenie jakości usług ochrony zdrowia (w tym usług medycznych z zakresu fizjoterapii i rehabilitacji, a także usług związanych ze starzeniem się społeczeństwa).
10.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.wrotapodlasia.pl	Wnioski z diagnozy. Wnioski z analizy strefy społecznej. Pomoc społeczna. Str. 10,	Dodanie tier. 5 w ww. dziale o treści jak poniżej: W Gminie Narewka, począwszy od 2020 r. przy GOPS funkcjonuje Dzienny Dom Pomoc w Lewkowie Starym (zrealizowany dzięki środkom RPO WP 2014-2020). W DDP realizowane są usługi dedykowane osobom starszym, a których celem jest wydłużenie okresu funkcjonowania osób starszych w życiu lokalnej społeczności. Funkcjonowanie DDP w LS odbywa się	Przedmiotowa informacja wskazuje zmianę w podejściu jst do zdrowia mieszkańców i stanowi odpowiedź na problemy z barierą komunikacyjną i ekonomiczną w dostępie do usług rehabilitacji leczniczej. Pośrednio stanowi odpowiedź na zdiagnozowany w ramach Strategii... proces starzenia się społeczeństwa i związanego z tym obciążenia demograficznego – sprawna starość warunkuje jakość życia seniora i jego najbliższego otoczenia. Przedmiotowa informacja oddaje rzetelny obraz sytuacji w diagnozowanym obszarze.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Niniejszy punkt stanowi jedynie wnioski z diagnozy, która jest oddzielnym opracowaniem. Informacja o funkcjonowaniu Dziennego Domu Pomocy w Gminie Narewka jest tutaj zawarta. Bardziej szczegółowe informacje zawarte są w Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej , która była opracowaniem wyjściowym do sformułowania wniosków uwzględnionych w Strategii. Przyjmujemy wskazane

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
			w oparciu o środki własne budżetu Gminy Narewka oraz o pozyskiwane środki zewnętrzne (EFS).			informacje do wiadomości, jednak na uwagi do diagnozy detaliczne, dotyczące gmin Partnerstwa był określony czas do 19 maja 2023 r, <i>Wnioski z diagnozy (rozdział Strategii) mają charakter ogólny, dla całego Partnerstwa. Ich celem jest sformułowanie celów dla całego obszaru (nie dla poszczególnych gmin).</i>
11.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.pl .wrotapodlasia.pl	Wnioski z diagnozy. Wnioski z analizy strefy społecznej. Działalność z zakresu kultury. Str. 11-12. Tier 8.	Położenie Powiatu oraz jego związek z przyrodą mają ogromny wpływ na lokalnych twórców. Tradycyjną formą sztuki powiatu była i jest rzeźba w drewnie oraz snycerka. W Hajnówce - mieście powiatowym od 20 lat są organizowane Plenery Rzeźbiarskie. Legendarną postacią sztuki nieprofesjonalnej/naiwnej jest malarz-samouk Zenek Ilarion Daniluk.	Położenie Powiatu oraz jego związek z przyrodą mają ogromny wpływ na lokalnych twórców. Tradycyjną formą sztuki powiatu była i jest rzeźba w drewnie oraz snycerka. W Hajnówce - mieście powiatowym od 20 lat są organizowane Plenery Rzeźbiarskie. Legendarną postacią sztuki nieprofesjonalnej/naiwnej jest malarz-samouk Zenek Ilarion Daniluk. <u>W Gminie Narewka od przeszło 20 lat organizowane są Międzynarodowe Plenery Malarskie w Narewce oraz Plenery Rzeźbiarskie (od 5 lat). Prace wykonane w ramach plenerów niejednokrotnie można podziwiać w przestrzeni publicznej. W Narewce działalność dedykowaną ochronie pamięci lokalnej i promocji współczesnej sztuki prowadzi Galeria Narewka im. Tamary Sołowiecz. Ponadto Galeria pełni rolę nieformalnego ośrodka łączącego środowisko samorządu, organizacji pozarządowych i lokalnych podmiotów z branży turystycznej.</u> Uzasadnienie: Przedmiotowa informacja uzupełnia dominujący charakter roli miasta powiatowego Hajnówka w opisowej części strategii. Przedmiotowa informacja oddaje rzetelny obraz sytuacji w diagnozowanym obszarze.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono częściowe uzupełnienie	Zdanie we wniosku z diagnozy zostało przeredagowane następująco: <i>Położenie Powiatu oraz jego związek z przyrodą mają ogromny wpływ na lokalnych twórców. Tradycyjną formą sztuki powiatu była i jest rzeźba w drewnie oraz snycerka. Na obszarze powiatu od wielu lat są organizowane Międzynarodowe Plenery Malarskie oraz Plenery Rzeźbiarskie, które organizowane są np. w Hajnówce i w Gminie Narewka. Legendarną postacią sztuki nieprofesjonalnej/naiwnej w regionie jest malarz-samouk Zenek Ilarion Daniluk. Ochroną pamięci lokalnej i promocją współczesnej sztuki zajmują się gminne ośrodki kultury a także inne instytucje, m.in. takie jak: Galeria im. Tamary Sołowiecz w Narewce, Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej w Hajnówce, Galeria Sztuki Regionu i Pogranicza KRESY w Pogorzalcach, Centrum Promocji Regionu „Czerlonka” i inne.</i>
12.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.pl .wrotapodlasia.pl	Wnioski z diagnozy. Wnioski z analizy strefy społecznej. Aktywność społeczna, Str. 12, tier. 4.	Institucje takie jak domy kultury, miejskie i gminne biblioteki, muzea, skanseny i inne instytucje kultury, często prowadzone przez organizacje pozarządowe, podejmują szereg działań integrujących i aktywizujących wielokulturową społeczność Powiatu i edukujących w zakresie historii i tradycji kulturowych. Miasto powiatowe jest znaczącym ośrodkiem kultury białoruskiej w Polsce. W Hajnówce działa Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej, które dokumentuje oraz prezentuje historię życia oraz kulturę podlaskich Białorusinów. W Gminie Narewka działalność prowadzi Tropinka – Stowarzyszenie na Rzecz Dialogu. Stowarzyszenie Narewka Kultur i Pokoleń, Stowarzyszenie Młodzieżowy Klub Sportowy Białe Żubry Narewka. Aktywność organizacji działających w Powiecie w ostatnich latach, w szczególności takich, którymi zarządzają osoby z przedziału wiekowego 30+/50-, skupiała się na integracji społecznej oraz wzmacnianiu lokalnej tożsamości. Warto zwrócić uwagę na „Spacery po Hajnówce” oraz „Święto ulicy Wierobieja”. Działalność tych organizacji można uznać za typowe dla występujących w dużych miastach ruchów miejskich. Zauważalna wśród aktywności społecznej Powiatu jest obecność Liceum Ogólnokształcącego z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego, które dominuje liczebnością uczniów wśród hajnowskich szkół średnich licealnych. Szkoła aktywnie włącza się w życie społeczne Powiatu.	Institucje takie jak domy kultury, miejskie i gminne biblioteki, muzea, skanseny i inne instytucje kultury, często prowadzone przez organizacje pozarządowe, podejmują szereg działań integrujących i aktywizujących wielokulturową społeczność Powiatu i edukujących w zakresie historii i tradycji kulturowych. <u>Na scenie organizacji pozarządowych w gminach partnerstwa tworzą przede wszystkim Koła Gospodyń Wiejskich, jednak pod względem aktywności i jakości oferty przeważają stowarzyszenia.</u> Miasto powiatowe jest znaczącym ośrodkiem kultury białoruskiej w Polsce. W Hajnówce działa Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej, które dokumentuje oraz prezentuje historię życia oraz kulturę podlaskich Białorusinów. <u>W Gminie Narewka działalność prowadzi Tropinka – Stowarzyszenie na Rzecz Dialogu. Stowarzyszenie Narewka Kultur i Pokoleń, Stowarzyszenie Młodzieżowy Klub Sportowy Białe Żubry Narewka.</u> Aktywność organizacji działających w Powiecie w ostatnich latach, w szczególności takich, którymi zarządzają osoby z przedziału wiekowego 30+/50-, skupiała się na integracji społecznej oraz wzmacnianiu lokalnej tożsamości. Warto zwrócić uwagę na „Spacery po Hajnówce” oraz „Święto ulicy Wierobieja”. Działalność tych organizacji można uznać za typowe dla występujących w dużych miastach ruchów miejskich. Zauważalna wśród aktywności społecznej Powiatu jest obecność Liceum Ogólnokształcącego z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego, które dominuje liczebnością uczniów wśród hajnowskich szkół średnich licealnych. Szkoła aktywnie włącza się w życie społeczne Powiatu. Uzasadnienie: Przedmiotowa informacja uzupełnia dominujący charakter roli miasta powiatowego Hajnówka w opisowej części strategii. Przedmiotowa informacja oddaje rzetelny obraz sytuacji w diagnozowanym obszarze.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Niniejszy fragment stanowi wyłącznie wnioski z <i>Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i> , wykonanej jako podstawę do sporządzenia Strategii Rozwoju. Wnioski z <i>diagnozy</i> (rozdział Strategii) mają charakter ogólny, dla całego Partnerstwa. Ich celem jest sformułowanie celów dla całego obszaru (nie dla poszczególnych gmin). Przyjmujemy wskazane informacje do wiadomości, jednak na uwagi do diagnozy detaliczne, dotyczące gmin Partnerstwa był określony czas do 19 maja 2023 r. We wnioskach z diagnozy nie wymieniamy poszczególnych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń funkcjonujących w gminach Partnerstwa, gdyż zawiera to opracowana <i>Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i> . Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej zostało podkreślone w kwestii szerzenia kultury białoruskiej.
13.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.pl .wrotapodlasia.pl	Wnioski z diagnozy. Wnioski z analizy strefy społecznej. Sport i rekreacja, Str. 13,	Proszę o dodanie tier 3 o następującej treści: "W ostatnich latach nastąpił rozwój infrastruktury sportowej zlokalizowanej w Gminie Narewka. W 2022 r. oddano do użytku Centrum Sportu i Edukacji (mieszczące siłownię oraz pomieszczenia szkoleniowe) zlokalizowane przy kompleksie sportowym stadionu i orlika w Narewce. Ofertę rekreacji na świeżym powietrzu uzupełniło 14 nowych zewnętrznych siłowni rekreacyjnych. Nie sposób nie wspomnieć o ogólnodostępnych kortach tenisowych zlokalizowanych przy kompleksie wypoczynkowym na Starym Dworze."	Przedmiotowa informacja uzupełnia dominujący charakter roli miasta powiatowego Hajnówka w opisowej części strategii. Przedmiotowa informacja oddaje rzetelny obraz sytuacji w diagnozowanym obszarze.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę zapisu	Niniejszy punkt stanowi jedynie wnioski z diagnozy, która jest oddzielnym opracowaniem. Informacja o funkcjonowaniu Centrum Sportu i Edukacji w Gminie Narewka znajduje się w <i>Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i> , która była opracowaniem wyjściowym do sformułowania wniosków uwzględnionych w Strategii. Wnioskiem jest dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa, nie wskazujemy we wnioskach opisu poszczególnych obiektów, ponieważ zawarte są w sporządzonej Diagnozie. Wniosek w Strategii zostanie jednak przeredagowany, aby nie podkreślać wyłącznie dominującej roli miasta powiatowego Hajnówka.

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
						Treść wniosku zostanie przeredagowana na: <i>Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa np. w mieście powiatowym Hajnówka oraz w Gminie Narewka, tworzy potencjał rozwoju inicjatyw sportowych. Żeby wzmocnić ten potencjał zasadne jest spojrzanie na kompleksowość oferty oraz wybranie ścieżki specjalizacji sportowej.</i>
14.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.pl .wrotapodlasia.pl	Wnioski z diagnozy. Wnioski z analizy strefy gospodarczej. Turystyka. str. 16.	Dodanie tier 6 o treści: Gmina Narewka inwestowała oraz przygotowuje się do realizacji kolejnych zadań w zakresie infrastruktury turystycznej (wspomniane Centrum Sportu i Edukacji w 2022 r., wytyczenie szlaku bioróżnorodności przyrodniczej wraz z małą infrastrukturą w 2021 r.). Równolegle wdrażane są rozwiązania na rzecz deinstytucjonalizacji turystyki – tj. kompetencje związane z zarządzaniem turystyką przekazywane są zewnętrznym podmiotom gospodarczym (najem). Punkt Informacji Turystycznej przy Stacji Kajakowej w Narewce zdobył Certyfikat Polskiego Systemu Informacji Turystycznej w kategorii 3 gwiazdek. W 2022 r., z inicjatywy JST, przeprowadzono badanie on-line podmiotów prowadzących działalność agroturystyczną z której wynika, iż zdecydowana większość kwaterodawców (71 % badanych) nie zamierza zrezygnować z prowadzonej działalności, a ponad połowa nosi się z zamiarem jej dalszego rozwoju.	Przedmiotowa informacja uzupełnia dominujący charakter roli miasta powiatowego Hajnówka w opisowej części strategii. (źródło: Raport o stanie Gminy Narewka za 2022 r.; https://bip.ug.narewka.wrotapodlasia.pl/raport_o_stanie_gminy/raport-o-stanie-gminy-za-2022-r.html (str. 43 – 44)). Przedmiotowa informacja oddaje rzetelny obraz sytuacji w diagnozowanym obszarze.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Niniejszy punkt stanowi jedynie wnioski z diagnozy, która jest oddzielnym opracowaniem. Informacja o funkcjonowaniu Centrum Sportu i Edukacji w Gminie Narewka, wytyczonym szlaku bioróżnorodności przyrodniczej, Punkcie Informacji Turystycznej przy Stacji Kajakowej, jak również obiekty funkcjonujące w pozostałych gminach tworzących Partnerstwo znajdują się w <i>Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i> , która była opracowaniem wyjściowym do sformułowania wniosków uwzględnionych w Strategii. <i>Wnioski z diagnozy (rozdział Strategii) mają charakter ogólny, dla całego Partnerstwa. Ich celem jest sformułowanie celów dla całego obszaru (nie dla poszczególnych gmin). Informacja zawarte w Strategii stanowią wnioski z przeprowadzonej w Diagnostyce analizy. Co więcej, wnioski z analizy gospodarczej dotyczące turystyki nie wskazują dominującej roli miasta powiatowego Hajnówka. Miasto Hajnówka zostało wymienione tu jedynie jako gmina z największą liczbą podmiotów gospodarczych z sekcji usług zakwaterowania i żywienia, na co wskazują dane udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny.</i> Przyjmujemy wskazane informacje do wiadomości, jednak na wskazywanie uzupełnień do diagnozy, dotyczących gmin Partnerstwa był określony czas do 19 maja 2023 r. Dodatkowo, wprowadzenie niniejszych informacji nie wpłynie na wskazane założenia kierunkowe <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> . W dokumencie uwzględniono rozwój turystyki w ramach celu strategicznego 4 <i>Wpuszczeni w turystykę</i> . Co więcej, w Modelu funkcjonalno-przestrzennym, Gmina Narewka została wskazana jako <i>obszar związany z funkcją rekreacyjną i turystyczną</i> .
15.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.pl .wrotapodlasia.pl	Wnioski z diagnozy. Wnioski z analizy strefy przestrzennej. Infrastruktura komunikacyjna, Str. 17,	Proszę o dodanie tier. 10 o następującej treści: "Kluczowe znaczenie dla transportu na terenie partnerstwa posiada transport drogowy, którego szkielet tworzą drogi wojewódzkie. Stan dróg wojewódzkich na terenie Partnerstwa, w szczególności w jego północnej części (DW 687 i 688), wymaga dalszych nakładów finansowych – w tym wykonania ścieżki rowerowej łączącej Zwodzieckie (teren Gminy Hajnówka – wiejska) z Narewką (Gmina Narewka)."	Uzasadnienie: https://www.narewka.pl/pl/urzd_gminy/komunikaty_2/droga-wojewodzka-687-i-688---aktualne-informacje-odnosnie-napraw-biezacych-oraz-kompleksowej-modernizacji.html Remont dróg wojewódzkich nr 687 (wraz z wykonaniem ścieżki rowerowej) i 688 jest kluczowy dla rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Narewka, a także z punktu widzenia bezpieczeństwa lokalnych społeczności. Przedmiotowa informacja oddaje rzetelny obraz sytuacji w diagnozowanym obszarze.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Niniejszy fragment stanowi wnioski z przeprowadzonej <i>Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i> w zakresie infrastruktury komunikacyjnej. Konstruując wniosek nie możemy odnosić się do wybranych dróg wojewódzkich na obszarze Powiatu, lecz do wszystkich. <i>Wnioski z diagnozy (rozdział Strategii) mają charakter ogólny, dla całego Partnerstwa. Ich celem jest sformułowanie celów dla całego obszaru (nie dla poszczególnych gmin).</i> Dodatkowo, wprowadzenie niniejszej informacji nie wpłynie na wskazane założenia kierunkowe <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> . Kierunki zdefiniowane w dokumencie uwzględniają poprawę stanu dróg na obszarze

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
						Partnerstwa - w ramach celu 3.3. <i>Wzmocnienie dostępności terytorialnej</i> , w którym m.in. określono postępowanie w przypadku dróg wojewódzkich. Bardziej dokładne wytyczne dotyczące zadań wojewódzkich nie leżą w zakresie kompetencji gmin, a tym samym dokumentu jakim jest ponadlokalna strategia rozwoju.
16.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka .wrotapodlasia.pl	Wnioski z diagnozy. Wnioski z analizy strefy przestrzennej. Warunki dla turystyki. Str. 19 - 20. Tier. 11.	"W Powiecie Hajnowskim brakuje zintegrowanych i dynamicznych działań marketingowych w sektorze turystyki, brakuje odpowiedniej promocji w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi komunikacji społecznej." Proszę o dodanie po ww. treści tier. 12 o treści jak poniżej:	Punkt Informacji Turystycznej przy Stacji Kajakowej w Narewce zdobył Certyfikat Polskiego Systemu Informacji Turystycznej w kategorii 3 gwiazdek w 2022 r. Z kolei Galeria Narewka im. Tamary Sołowiewicz uzyskała honorowe wyróżnienie w ramach konkursu Najlepszych Produktów Turystycznych Województwa Podlaskiego. Promocja walorów turystycznych prowadzona jest z radia i mediów społecznościowych (np. profil galerii na fb: https://www.facebook.com/GaleriaNarewka/) natomiast w wymiarze wewnętrznym działania w zakresie promocji realizowane są poprzez gazetę samorządową „Nad Narewką”. Uzasadnienie: https://www.narewka.pl/pl/o_gminie/nad-narewk W przypadku promocji turystycznej w Gminie Narewka wykorzystywane są zarówno media konwencjonalne („NN”, audycje w radiu Jard poprzedzające eventy na otwartym powietrzu, jak i zastosowanie mają media społecznościowe). W naszej ocenie prowadzenie aktualnych profili w mediach społecznościowych zarówno przez Gminę jak i Galerię wyczerpuje kryterium dynamicznej informacji. Przedmiotowa informacja oddaje rzetelny obraz sytuacji w diagnozowanym obszarze.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę zapisu	<i>Wnioski z diagnozy (rozdział Strategii)</i> mają charakter ogólny, dla całego Partnerstwa. Ich celem jest sformułowanie celów dla całego obszaru (nie dla poszczególnych gmin). Opis sytuacji w poszczególnych gminach Partnerstwa zawarty jest w <i>Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i społecznej</i> , sporządzonej jako punkt wyjścia do sformułowania wniosków ujętych w Strategii. Przyjmujemy wskazane informacje do wiadomości, jednak na wskazywanie detalicznych uzupełnień do diagnozy, dotyczących gmin Partnerstwa był określony czas do 19 maja 2023 r., Idea dokumentu ponadlokalnej strategii rozwoju jest zintegrowana sytuacja ogółu obszaru Partnerstwa i w tym przypadku ocena międzygminnej współpracy z zakresu promocji turystyki, co zostało w sporządzanej Strategii uwzględnione. Aby zapisy ujęte w Strategii nie budziły wątpliwości i został odpowiednio zrozumiany, wniosek o treści: <i>W Powiecie Hajnowskim brakuje zintegrowanych i dynamicznych działań marketingowych w sektorze turystyki, brakuje odpowiedniej promocji w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi komunikacji społecznej.</i> Zostanie przeredagowany na: <i>Zintegrowane działania marketingowe mające zasięg zarówno krajowy jak i międzynarodowy w sektorze turystyki na obszarze Partnerstwa prowadzi przede wszystkim Starostwo Powiatowe w Hajnówce. Poszczególne gminy objęte strategią zajmują się promocją turystyki, jednak głównie w wymiarze lokalnym. Brakuje konsolidacji działań promocyjnych i współpracy podmiotów w zakresie budowania wspólnej marki turystycznej.</i>
17.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka .wrotapodlasia.pl	Wnioski z diagnozy. Wnioski z analizy strefy środowiskowej. Stan środowiska naturalnego. Str. 22. Tier. 10.	Na obszarze Powiatu Hajnowskiego funkcjonują 3 czynne składowiska odpadów: w Poryjewie (gm. miejska Hajnówka), Olchówce (gm. Narewka) oraz w Narwi (gm. Narew).	Na obszarze Powiatu Hajnowskiego funkcjonują 3 czynne składowiska odpadów: w Poryjewie (gm. miejska Hajnówka), Olchówce (gm. Narewka) oraz w Narwi (gm. Narew). <u>Składowisko odpadów w Olchówce, prowadzone przez MPO Białystok, budzi liczne kontrowersje w odczuciu mieszkańców gminy – szczególnie wśród mieszkańców sąsiednich zabudowań. Składowisko służy do gromadzenia odpadów spoza obszaru gminy.</u> Uzasadnienie: Sprawa składowiska odpadów prowadzonego przez MPO Białystok w Olchówce jest bardzo ważnym problemem społeczno - gospodarczo - urbanistycznym o oddziaływaniu ponadlokalnym. Jako taka powinna zostać wskazana w Strategii Ponadlokalnej. (https://www.narewka.pl/pl/aktualnoci/konsultacje-spoleczne-projektu-planu-gospodarki-odpadami-wojewodztwa-podlaskiego-na-lata-2023-2028-na-terenie-gminy-narewka.html , https://www.narewka.pl/pl/urzd_gminy/komunikaty_2/nie-dla-kompostowni-smieci-w-olchowce-i-spalarni-smieci-w-lewkowie-starym.html)	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	Uzupełniono o wskazaną informację. Zapis przeredagowano na: <i>Na obszarze Powiatu Hajnowskiego funkcjonują 3 czynne składowiska odpadów: w Poryjewie (gm. miejska Hajnówka), Olchówce (gm. Narewka) oraz w Narwi (gm. Narew). Funkcjonowanie składowiska odpadów w Olchówce, prowadzonego przez MPO Białystok jest powodem licznych konfliktów społecznych.</i> Działania w tym zakresie wykraczają jednak poza możliwości działania Partnerstwa.
18.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka	Analiza SWOT, Potencjały rozwoju. Str. 25 – 26.	P5 (8;10) Zbiorniki wodne, m.in. Zalew Siemianówka, Repczyce, Bachmaty – cennym potencjałem dla rozwoju turystyki, rekreacji, a także funkcji	P5 (8;10) Zbiorniki wodne, m.in. Zalew Siemianówka, Repczyce, Bachmaty – cennym potencjałem dla rozwoju turystyki, rekreacji, a także funkcji edukacyjnej stanowią występujące w Powiecie Hajnowskim zbiorniki wodne. Nad zalewem Siemianówka organizowane są regaty,	Uwaga rozpatrzona,	Uzupełniono zgodnie z uwagą.

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
	.wrotapodlasia.pl		edukacyjnej stanowią występujące w Powiecie Hajnowskim zbiorniki wodne. Nad zalewem Siemianówka organizowane są regaty, znajduje się tam również plaża. Nad zalewami Repczyce na rzece Nurzec i Bachmaty na Orlance znajdują się kąpieliska. Co więcej, zbiorniki wodne są elementem szlaków turystycznych np. „Kresowe wędrówki” oraz ścieżek edukacyjnych np. „Ptaki zbiornika Siemianówka”. <u>Dostępność linii brzegowej zalewu Siemianówka oraz bezpośrednie sąsiedztwo nieruchomości stanowiących własność jest warunkują potencjał rozwoju bazy rekreacyjnej – udostępniania nowych plaż wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. ślipów do wodowania łodzi).</u> Uzasadnienie: Przedmiotowa informacja oddaje rzetelny obraz sytuacji w diagnozowanym obszarze.	<u>turnieje tenisa ziemnego oraz eventy o charakterze kulturalnym. Znajduje się tam również kompleks rekreacyjny obejmujący korty tenisowe, pole biwakowe z zapleczem sanitarnym, amfiteatr oraz plażę.</u> Nad zalewami Repczyce na rzece Nurzec i Bachmaty na Orlance znajdują się kąpieliska. Co więcej, zbiorniki wodne są elementem szlaków turystycznych np. „Kresowe wędrówki” oraz ścieżek edukacyjnych np. „Ptaki zbiornika Siemianówka”. <u>Dostępność linii brzegowej zalewu Siemianówka oraz bezpośrednie sąsiedztwo nieruchomości stanowiących własność jest warunkują potencjał rozwoju bazy rekreacyjnej – udostępniania nowych plaż wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. ślipów do wodowania łodzi).</u> Uzasadnienie: Przedmiotowa informacja oddaje rzetelny obraz sytuacji w diagnozowanym obszarze.	wprowadzono uzupełnienie	
19.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka .wrotapodlasia.pl	Wzmocnienie dostępności terytorialnej. Kierunki działań. Dodanie tier 4.	Dodanie tier 4. Działanie mające na celu lobbowanie za przebudową drogi wojewódzkiej nr 687 wraz z wykonaniem ścieżki rowerowej oraz remontem lub przebudową drogi wojewódzkiej nr 688.	Przedmiotowe drogi stanowią główne arterie komunikacyjne Gminy Narewka, ich obecny stan zagraża bezpieczeństwu użytkowników.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	<i>Działanie mające na celu lobbowanie za przebudową drogi wojewódzkiej nr 687 wraz z wykonaniem ścieżki rowerowej oraz remontem lub przebudową drogi wojewódzkiej nr 688 ujęte jest w ramach kierunku działań: stworzenie dobrej jakości połączeń komunikacyjnych – modernizacja, rozbudowa i rozwój infrastruktury drogowej oraz kolejowej w celu 3.3. Wzmocnienie dostępności terytorialnej. Niniejszy zapis dotyczy wszystkich dróg przebiegających przez obszar Powiatu Hajnowskiego, a zatem również DW 687 i DW 688. Informacje w jaki sposób kierunek działań odnosi się do dróg wojewódzkich i wykonania jakich zadań wymaga ujęte jest w opisie celu operacyjnego, mianowicie: <i>Działania na rzecz poprawy stanu dróg wojewódzkich i drogi krajowej w Powiecie Hajnowskim, czy też ewentualnej modernizacji linii kolejowych będzie wymagało zatem współpracy na wyższych szczeblach, licznych działań lobbystycznych oraz uzgodnień technicznych.</i> Tak sformułowany cel jest podstawą do lobbowania, w sprawie wszystkich dróg na obszarze Powiatu.</i>
20.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka .wrotapodlasia.pl	Str. 91, Rysunek 4 Mapa połączeń transportowych,	Dotyczy oznaczenia przystanków PKS na mapie - brak oznaczenia przystanków komunikacji autobusowej.	1) Gmina Narewka jest organizatorem transportu publicznego na 2 liniach o charakterze międzygminnym (– obie linie realizują 2 kursy (poranny i popołudniowy) w dniach roboczych. W treści rys. 4 są widoczne jedynie 3 przystanki PKS na ww. liniach. Link do mapy: https://drive.google.com/file/d/1fSkb8usiG9l4wnLH7JZgNMZalzR3zsS/view?usp=drive_link	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	Mapa została uzupełniona o wskazane w uwadze informacje.
21.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka .wrotapodlasia.pl	Str. 92, Rysunek 5 (mapa infrastruktury technicznej)	Rysunek 5 Mapa infrastruktury technicznej – 1. Na terenie Gminy Narewka nie występują nieczynne składowiska odpadów (zgodnie z treścią załącznika na terenie GN zaznaczone są 2 nieczynne składowiska odpadów); 2. Brak zaznaczenia lokalizacji czynnego składowiska odpadów w Olchówce 3. błędna lokalizacja terminalu przeładunkowego paliw płynnych i gazowych – baza PERN jest pomiędzy Narewką a Świnorojami, na północny zachód od drogi wojewódzkiej nr 687); 4. brak w legendzie objaśnienia znaczenia fioletowego kółka,	Rysunek 5 Mapa infrastruktury technicznej – Ad. 1. Usunąć informację. Ad. 2. Zaznaczyć czynne składowisko odpadów w Olchówce. Ad. 3. Zmienić lokalizację na prawidłową (jest w googlach). Ad. 3. Umieścić w legendzie objaśnienia zaznaczenia fioletowego kółka, https://drive.google.com/file/d/18sfVsbBVl8FFVvlxQpxDvFmnsIEITe9/view?usp=drive_link	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie i korekty	Wyjaśnienia: Ad.1. Składowisko odpadów w Olchówce pomyłkowo zostało oznaczone jako nieczynne – skorygowane. Ad.2. – jak wyżej Ad.3. skorygowano Ad.4. uzupełniono
22.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka .wrotapodlasia.pl	Str. 109, Rysunek 8. Mapa obszarów strategicznej interwencji	Gmina Narewka – brak zaznaczenia obszarów interwencji mających na celu wzmocnienie procesów rozwojowych w oparciu o: walory kulturowe i produkty lokalne – obszaru Gminy Narewka	Gmina Narewka aktywnie działa (z uznaniem niezależnych instytucji) w zakresie tworzenia i rozwoju produktów turystycznych funkcjonujących na terenie gminy – wspieramy KGW w zakresie działań wzmacniających potencjał lokalnego rzemiosła (warsztaty rękodzieła ludowego sukcesywnie organizowane przez GOK Narewka) oraz potencjału kulturowego (Galeria Narewka im. Tamary Sołonieicz) – całoroczny obiekt dedykowany wyłącznie promowaniu dziedzictwa kultury materialnej i niematerialnej obszaru, promujący lokalnych artystów i stały punkt wycieczek autokarowych odwiedzających Gminę Narewka. Także na podstawie wymienionych w wcześniejszych punktach uwag. https://drive.google.com/file/d/1NynpsgiUkZylSvZM5YFH72u38gH9GiZ2/view?usp=drive_link	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Założeniem OSI jest podjęcie interwencji na obszarach problemowych. Wybrane zostały gminy, które posiadają potencjał, ale potrzebują pomocy w rozwoju w tym zakresie. Wskazanie obszarów interwencji na poziomie lokalnym mających na celu wzmocnienie procesów rozwojowych w oparciu o poszczególne zasoby nie wyklucza rozwoju tychże w innych gminach, w tym gminie Narewka
23.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	str.: 15-16 w powiązaniu z danymi o lesistości poszczególnych gmin	brak wskazania na możliwości wykorzystania surowca odnawialne go jakim jest drewno (a będzie ono produkowane w Puszczy Białowieskiej oraz na około 24 tysiącach ha lasów poza samą Puszcza). Drewno to musi być wykorzystywane przez miejscowe zakłady oraz rzemieślników, producentów pamiątek oraz	-	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Wskazane przez autora uwagi zapisy na stronie 15-17 to wnioski z diagnozy dotyczące produktów lokalnych. Wśród nich wymienia się również bogatą ofertę lokalnych produktów użytkowych, m.in. wyrobów z drewna.

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
			w ramach warsztatów prezentujących dawne i współczesne zawody.			Uwaga jest niezasadna. Możliwość wykorzystania surowca odnawialnego jakim jest drewno została w Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 wskazana. Wykorzystanie zrównoważonego drewna i leśnych produktów nieдрzewnych zostało ujęte w celu operacyjnym 1.4. Wprowadzenie eko-innowacji i dążenie do osiągnięcia samowystarczalności
24.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str. 16 i wiele innych odnoszących się do turystyki	od 2019/20 r. obserwowany jest wyraźny spadek liczby turystów, w tym wynajmujących pokoje gościnne w kwaterach agroturystycznych; wskazuję to, że turystyka nie jest pewnym źródłem przychodów i zależy bardzo mocno od czynników niezależnych i spoza samego regionu.	-	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Uwaga nieprecyzyjna. Uwaga w formie komentarza. Autor uwagi nie wskazuje propozycji zmian lub uzupełnień w treści Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030.
25.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	17 i wiele kolejnych z komunikacją w tle, zwłaszcza do Białowieży	za zablokowaniem komunikacji kolejowej do Białowieży stoją organizacje tzw. ekologiczne (=ochroniarskie), podobnie jak one blokują budowę ścieżki rowerowej o charakterze komunikacyjny z Hajnówki do Białowieży. Ostatnio są nawet dumne, że udało im się wznowić postępowanie o legalność remont drogi Białowieża-Narewka, która skraca dystans, czas przejazdu i emisję spalin o połowę.	-	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Uwaga nieprecyzyjna. Uwaga w formie komentarza. Autor uwagi nie wskazuje propozycji zmian lub uzupełnień w treści Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030.
26.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str. 18	Gmina Białowieża nie posiada Mppz z uwagi na zablokowanie tego dokumentu ok. 0 lat temu przez organizację tzw. ekologiczne - mimo, że spełniał on wszelkie wymogi, także w zakresie korytarz ekologicznych.	-	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Uwaga nieprecyzyjna. Uwaga w formie komentarza. Autor uwagi nie wskazuje propozycji zmian lub uzupełnień w treści Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030.
27.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str. 20	zasoby naturalne to nie tylko kopaliny, ale także odnawialne naturalne: drewno, owoce runa leśnego czy zioła, miody. Szczególnie cenne są te z pasiek ustawianych w lasach, a w Puszczy Białowieskiej szczególnie - powstające Zintegrowany Plan Zarządzania OSD Białowieża Forest kompletnie nie odnosi się do tek kwestii, zwłaszcza przy strefowaniu i możliwości utrzymania pasiek. To zagadnienie musi być w Strategii opisane i uwzględnione; w dokumencie napisano: "Programy kształcenia i szkolenia leśników powinny zostać więc dostosowane do aktualnych wyzwań i potrzeb". stoi to w istotnej sprzeczności z zamierzeniami ZPPZ OSD BF, które pozbawia Technikum Leśne w Białowieży obszaru leśnictwa dydaktycznego, włączając jego teren do strefy wykluczającej prowadzenie zajęć praktycznych i praktyce - wdrażając proces dydaktyczny, przyczyniają się do większej emisji spalin w związku z koniecznością przewożenia uczniów poza obszar Puszczy Białowieskiej.	-	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	1. Wskazane przez autora uwagi zapisy na stronie 20 to wnioski z diagnozy dotyczące złóż kopalin. Drewno, owoce runa leśnego, zioła i miody zostały ujęte jako produkty lokalne. Aby zapis w <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> na stronie 20 nie budził wątpliwości podtytuł do wniosków zmieniono z <i>Zasoby naturalne</i> na <i>Surowce mineralne</i> . 2. Odnosząc się do części uwagi dotyczącej konieczności uwzględnienia w <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> zagadnienia pasiek – uwaga nie jest zasadna, ponieważ Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 uwzględnia funkcjonowanie pasiek na obszarze Partnerstwa oraz nakierowuje obszar na rozwój pszczelarstwa – ujęte w celu operacyjnym 1.1. <i>zbudowanie przewagi konkurencyjnej na bazie produktów lokalnych w oparciu o przemysł rolno-spożywczy</i> . 3. Niezasadne jest również stwierdzenie sprzeczności zapisu <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> : "Programy kształcenia i szkolenia leśników powinny zostać więc dostosowane do aktualnych wyzwań i potrzeb" z zamierzeniami Zintegrowanego Planu Zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa UNESCO Białowieża Forest. <i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, obowiązującymi w czasie jej sporządzania.</i>

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
						Zintegrowany Plan Zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa UNESCO Białowieża Forest. Stanowi obecnie dokument będący na etapie projektowym, który nie był dotąd publicznie udostępniany.
28.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str.78	„zrównoważone Wykorzystanie zasobów drewnopochodnych do produkcji bioenergii” - by miało to sens musi być jasno zaproponowane funkcjonowanie leśnictwa w regionie, przetwarzania drewna, ale także powiązanie ze szczególnymi działaniami produkcji rolnej jak plantacyjna hodowla choinek, wikliny (powiązanie z wikliniarstwem)		Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Autor uwagi nie wskazuje na kierunek ujęty wprost w <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> . Niniejsze jest celem rozwoju ujętym w Nowej strategii leśnej UE 2030. Funkcjonowanie leśnictwa na obszarze Powiatu Hajnowskiego uwzględniono w ramach celu operacyjnego 1.4. cytat ze Strategii: <i>Szczególnym sektorem gospodarki, który powinien zostać objęty innowacjami z zakresu zrównoważonego rozwoju jest gospodarka leśna. Zgodnie z założeniami Nowej strategii leśnej UE 2030, należy wspierać prowadzenie zrównoważonej biogospodarki leśnej.</i>
29.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str.90	ponieważ "drewno miało znaczący wpływ na kształtowanie przestrzeni i procesy gospodarcze", należy ten stan w pewnym zakresie podtrzymywać i wszelkie drewno z obszaru powiat w pierwszej kolejności powinno być wykorzystywane na miejscu - także w celu podtrzymywania tradycji ciesielskich, stolarskich oraz edukacyjnych i warsztatów na wzór plecionkarskich, tkackich itp.		Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Prowadzenie gospodarki leśnej jest w pewnym zakresie podtrzymywane w ramach założeń <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> – cel operacyjny 1.4., cytat ze Strategii: <i>Szczególnym sektorem gospodarki, który powinien zostać objęty innowacjami z zakresu zrównoważonego rozwoju jest gospodarka leśna. Zgodnie z założeniami Nowej strategii leśnej UE 2030, należy wspierać prowadzenie zrównoważonej biogospodarki leśnej.</i>
30.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str.90	"konieczność doprecyzowanie możliwości wynikających z uwarunkowań formalno-prawnych..." Jest to postawienie sprawy na głowie - bo właśnie te uwarunkowania limitują działalności gospodarczą także w oparciu o tradycyjną aktywność mieszkańców. Ograniczenia wynikają z prawa krajowego i międzynarodowego. Wiele aktywności jest ograniczonych, stąd musi być tworzona alternatywa obszarów do wykorzystania w miejsce wykluczonych w Puszczy Białowieskiej (zwłaszcza leśnych).		Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Całość założeń <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> tworzy alternatywą rozwoju dla terenów wykluczonych z uwagi na ograniczenia wynikające z przepisów prawa, proponując nowe kierunki rozwoju – przede wszystkim 1 i 2 cel strategiczny. Uwaga jest mało precyzyjna. Autor uwagi nie wskazał dokładnie ujęcia jakich kwestii oczekuje w <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i>.
31.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str.91 mapa	Musi być naniesione droga Narewowska (Białowieża - Narewka). Jej pominięcie jest lekceważeniem miejscowej ludności oraz potrzeb turystów.		Uwaga rozpatrzona, treść, wprowadzono uzupełnienie	Na mapie ujęto wyłącznie drogi publiczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Ze względu na charakter dokumentu <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2023</i> a także na przyjętą skalę mapy, nie ujmowano dróg niepublicznych, ponieważ mapa straciłaby czytelność. Ponieważ Droga Narewowska została wskazana przez JST jako ważna dla mieszkańców i turystów, jej oznaczenie zostało dodane do mapy turystycznej modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej – Baza noclegowa.
32.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str. 106	Są tu wyłącznie ogólniki, a ich zwierzczenie jest zapis: "umożliwienie stosowania rozwiązań poprawiających efektywność gospodarowania zasobami naturalnymi w zakresie funkcjonowania obszaru". Jest to praktycznie pustosłowie, gdyż w zestawieniach na kolejnych stronach brak jest dobrych przykładów i propozycji.	-	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Uwaga niezasadna. Przy poszczególnych obszarach interwencji znajdują się tabele, w których wskazane są konkretne cele operacyjne (zgodnie z ich numeracją) przypisane do wymienionych w tabeli założeń dla OSI. W ramach opisu poszczególnych celów operacyjnych uwzględniono natomiast proponowane kierunki działań, przykłady realizacji i dobre praktyki.
33.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Turystyka generalnie:	nie wskazano bardzo wielu atrakcyjnych miejsc, jak np.: Kraina Otwartych Okiennic. Warunkując rozwój walorami Obiektu Światowego Dziedzictwa musi znaleźć się zapis wskazujący na ewentualną	-	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona	Wykaz atrakcyjnych miejsc pod kątem turystycznym (w tym również Krainę Otwartych Okiennic) wskazano oraz opisano w sporządzonej <i>Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i> , stanowiącej

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
			konieczność modyfikacji w związku ze strefowaniem Obiektu przebiegu szlaków, co wpłynie na atrakcyjność turystyczną. Pominęto całkowicie Najnowsze zdobycze wiedzy o archeologicznych atrakcjach Puszczy Białowieskiej i ich skupiskach, mogących być magnesem dla wielu środowisk.		bez zmian, wyjaśnienie obok	<p>wyjściowe opracowanie do sporządzenia Strategii Rozwoju.</p> <p>W treści <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> ujęto kierunek działań związany z: <i>modernizacją, uzupełnieniem, oznakowaniem istniejących oraz przygotowaniem nowych szlaków turystycznych (cel operacyjny 4.1. Budowanie spójnej oferty turystycznej regionu)</i>. Ewentualna modernizacja, w przypadku konieczności dotyczy każdego z istniejących szlaków, a zatem również szlaku wspomnianego przez autora uwagi.</p> <p>Niezasadnym wydaje się być stwierdzenie pominięcia archeologicznych atrakcji Puszczy Białowieskiej. Cel operacyjny 4.2. <i>Wydłużanie sezonu turystycznego</i>, cytując ze Strategii:</p> <p><i>Kwestii turystyki kulturowej warto również rozważyć rozwój turystyki archeologicznej, która obejmuje zwiedzanie stanowisk i wykopalisk archeologicznych, oglądanie eksponatów, ale również zapoznanie się ze sposobami dawnego życia w regionie poprzez udział w festynach i innych formach odtwarzania przeszłości.</i></p>
34.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str. 113 mapa	brak drogi udostępnione do ruchu publicznego - Narewkowskiej.		Uwaga rozpatrzona, treść, wprowadzono uzupełnienie	<p>Na mapie ujęto wyłącznie drogi publiczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Ze względu na charakter dokumentu <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmina Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2023</i> a także na przyjętą skalę mapy, nie ujmowano dróg niepublicznych, ponieważ mapa straciłaby czytelność.</p> <p>Ponieważ Droga Narewkowska została wskazana przez JST jako ważna dla mieszkańców i turystów, jej oznaczenie zostało dodane do mapy turystycznej modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej – Baza noclegowa.</p>
35.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str. 140	brak w ramach remontu drogi Kleszczele-Siemiatycze ścieżki rowerowej.		Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	<p>Ujęte w ramach inwestycji: wskazanych przez Starostwo Powiatowe – <i>inwestycja nr 6. W tabeli na stronie 140 – Przebudowa dróg wojewódzkich na terenie Powiatu: Przebudowa DW nr 693 Kleszczele – Siemiatycze</i>.</p> <p>Mamy nadzieję, że będzie to wystarczające do pozyskania funduszy.</p>
36.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	Str. 107	w każdej gminie są produkty lokalne przypisywanie tylko niektórym jest niewłaściwe.		Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	<p>Podejście autora uwagi jest niezgodne z założeniami dotyczącymi tworzenia ponadlokalnej strategii rozwoju. Samo posiadanie przez daną JST zasobów (w tym przypadku produktów lokalnych) nie świadczy o możliwości pełnienia funkcji o randze ponadlokalnej w danym zakresie. Kierowanie interwencji do wszystkich gmin posiadających produkty lokalne jest niewłaściwym podejściem.</p> <p>Należy również podkreślić, że wskazanie obszarów interwencji na poziomie lokalnym mających na celu wzmocnienie procesów rozwojowych w oparciu o poszczególne zasoby nie wyklucza rozwoju tychże w innych gminach.</p> <p>Zgodnie z definicją: PRODUKT LOKALNY – wyrób lub usługa, z którą utożsamiają się mieszkańcy regionu, produkowana w sposób niemasowy i przyjazny dla środowiska, z surowców lokalnie dostępnych. * Produkt lokalny staje się wizytówką regionu poprzez wykorzystanie jego specyficznego i niepowtarzalnego charakteru oraz</p>

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
						angażowanie mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Autor definicji: Olga Gałek, 2002 rok Konsultacje: Krajowy Zespół ds. Produktu Lokalnego, działający przy Fundacji Partnerstwo dla Środowiska w latach 2002-2008
37.	Andrzej Antczak Radny lawa.antczak@gmail.com	ekologiczne rolnictwo	brak konkretów i... propozycji tworzenia lokalnych marek.		Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Uwaga wydaje się być niezasadna, ponieważ w ramach celu operacyjnego 1.1. <i>Zbudowanie przewagi konkurencyjnej na bazie produktów lokalnych w oparciu o przemysł rolno-spożywczy</i> zawarto opis konkretnych założeń. Wśród kierunków działań ujęto m.in. umocnienie marketingowe produktów lokalnych i umożliwienie prowadzenia profesjonalnego marketingu produktów rolnych i spożywczych. Propozycja tworzenia lokalnych marek ujęta jest również w celu operacyjnym 6.4. <i>Rozwijanie marketingu terytorialnego</i> , gdzie pojawił się następujący kierunek działań: <i>budowanie nowych markowych produktów turystycznych (w tym związanych z agroturystyką, lokalnymi produktami spożywczymi, usługami okołozdrowotnymi i kulturalnymi)</i> .
38.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.pl .wrotapodlasia.pl	Str. 154, Inwestycje do realizacji w horyzoncie czasowym w latach 2022-2030.	4. Rozbudowa istniejącego punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Narewce.	1. zmiana treści na: "4. Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Narewce." 2. Zaznaczenie kolorem zielonym komórki „wzmocnienie roli ośrodka administracyjno – usługowego” dla przedmiotowego zadania. 3. Proszę o uwzględnienie w wykazie przedsięwzięć zakwalifikowanych do realizacji w ramach strategii ponadlokalnej (zgodnie z treścią odpowiedzi na uwagi – część strategiczna – stwierdzono, iż „Nie jest zadaniem Ponadlokalnej Strategii Rozwoju, lecz Strategii Rozwoju Gminy”), jakkolwiek uwzględniono obecnie w zestawieniu na str. 154 jako przedsięwzięcie realizowane w ramach Strategii. 4. W związku z nabyciem praw do władania sąsiednią nieruchomością Gmina Narewka podjęła działania na rzecz aktualizacji brzmienia tytułu zadania w opracowywanych / aktualizowanych dokumentach strategicznych.	1. Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę treści 2. Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok 3. Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok 4. Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę treści	1. Nazwa inwestycji została zmieniona zgodnie ze wskazaną w uwadze. 2. Pełnienie roli ośrodka administracyjno-usługowego wiąże się z udostępnianiem i rozwijaniem szeregu usług o charakterze publicznym o zasięgu ponadlokalnym. Ponieważ Hajnówka jest miastem powiatowym, miasto wydaje się być najbardziej odpowiednią gminą do pełnienia tego rodzaju funkcji, co zostało przyjęte przez gminy Partnerstwa podczas jednego ze spotkań wewnętrznych organizowanych przez autorów Strategii, kiedy prezentowano zdefiniowane w dokumencie OSI. 3. Nie wszystkie przedsięwzięcia należą do inwestycji, które mogą być realizowane na podstawie Ponadlokalnej Strategii Rozwoju. Zakres działań strategicznych na poziomie ponadlokalnym należy jednoznacznie odróżnić od wyzwań rozwojowych na poziomie lokalnym. <i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> , zgodnie z metodyką ma skupiać się na wyzwaniach dla całego obszaru Partnerstwa. Zadania własne JST realizowane poprzez strategię ponadlokalną mogą obejmować tylko ten ich fragment, który jest dopasowany do specyfiki obszaru funkcjonalnego i ma udział w realizacji zdefiniowanych ponadlokalnych celów rozwoju. Ponieważ działania związane z budową lub rozbudową PSZOK planowane są w każdej gminie – zadania te przyjmują skalę zadania o charakterze ponadlokalnym – mającym wpływ na uporządkowanie gospodarki odpadami – powiązanie z celem 3.4. <i>Wzmacnianie procesów ochrony środowiska i wspieranie działań na rzecz klimatu</i> , gdzie wskazano stworzenie spójnego systemu zagospodarowania odpadów na poziomie ponadlokalnym. 4. jak w punkcie 1.
39.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.pl .wrotapodlasia.pl	Str. 154, Inwestycje do realizacji w horyzoncie czasowym w latach 2022-2030.	10. Zakup wielozadaniowych pojazdów ratowniczo-gaśniczych wraz z wyposażeniem na potrzeby jednostek OSP Gminy Narewka - obecnie inwestycja nie jest uwzględniona jako realizowana na podstawie Strategii.	Proszę o uwzględnienie w wykazie przedsięwzięć zakwalifikowanych do realizacji w ramach strategii ponadlokalnej. Przedmiotowa inwestycja wpisuje się w OSI „wzmocnienie roli ośrodka administracyjno – usługowego”. Przedsięwzięcie wpisuje się w III cel strategiczny – 3.4 Wzmacnianie procesów ochrony środowiska i wspieranie działań na rzecz klimatu. OSP z terenu gminy biorą udział w działaniach poza obszarem gminy. Nie jest zrozumiałym	Uwaga rozpatrzona, treść w tabeli inwestycji pozostawiona	Inwestycja stanowi projekt do realizacji na podstawie strategii rozwoju gminy. Przypisywanie zadań własnych pojedynczej JST jest niewłaściwe w przypadku Strategii Ponadlokalnej, która powinna skupiać się na rozwoju obszaru Partnerstwa jako całości.

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
				stwierdzenie – „cel kierunek działania nie należy do zadań Strategii Ponadlokalnej” (odpowiedzi na uwagi – część strategiczna), lecz do zadań strategii rozwoju gminy – Gmina Narewka nie posiada aktualnej strategii rozwoju lokalnego.	bez zmian, wyjaśnienie obok	<p>Zgodnie z metodyką sporządzania ponadlokalnych strategii rozwoju, zakres działań strategicznych na poziomie ponadlokalnym należy jednoznacznie odróżnić od wyzwań rozwojowych na poziomie lokalnym. Strategia Ponadlokalna musi skupiać się na wyzwaniach dla całego obszaru Partnerstwa. Zadania własne JST realizowane poprzez strategię ponadlokalną mogą obejmować tylko ten ich fragment, który jest dopasowany do specyfiki obszaru funkcjonalnego i ma udział w realizacji zdefiniowanych ponadlokalnych celów rozwoju.</p> <p>OSI na poziomie ponadlokalnym, mającym na celu wzmocnienie procesów rozwojowych w oparciu o wzmocnienie roli ośrodka administracyjno-usługowego dotyczy wyłącznie miasta powiatowego Hajnówka, które pełni funkcje o charakterze ponadlokalnym.</p> <p>Warto zaznaczyć, że ze względu na specyfikę obszaru Partnerstwa, Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 uwzględnia ochronę przeciwpożarową w odniesieniu do kompleksów leśnych.</p> <p>W ramach celu 3.4. <i>Wzmocnienie procesów ochrony środowiska i wspieranie działań na rzecz klimatu</i>, pojawia się następujący kierunek działań:</p> <p><i>adaptacja do zmian klimatu, działania mitygacyjne i ograniczenie zagrożeń dla środowiska (m.in. wspieranie programów małej retencji, zapobieganie suszy i łagodzenie jej skutków, wspieranie przydomowej retencji, działania na rzecz zwiększenia odporności lasów na skutki zmian klimatycznych).</i></p> <p>Jednym ze skutków zmian klimatu, jest susza a następnie pożary lasów. Niniejszy kierunek uwzględnia zatem działania na rzecz ochrony ppoż. rozległych terenów leśnych obszaru Partnerstwa.</p> <p>Aby podkreślić, iż kierunek dotyczy również bezpieczeństwa pożarowego w lasach na obszarze Partnerstwa i wszelkich działań z tym związanych, kierunek został uzupełniony:</p> <p><i>adaptacja do zmian klimatu, działania mitygacyjne i ograniczenie zagrożeń dla środowiska (m.in. wspieranie programów małej retencji, zapobiegania suszy i łagodzenie jej skutków, w tym m.in. działania na rzecz podnoszenia jakości ochrony ppoż., wspieranie przydomowej retencji, działania na rzecz zwiększenia odporności lasów na skutki zmian klimatycznych).</i></p>
40.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.pl .wrotapodlasia.pl	Str. 154, Inwestycje do realizacji w horyzoncie czasowym w latach 2022-2030.	Usuwanie i utylizacja azbestu z terenu Gminy Narewka - Proszę o uwzględnienie w wykazie przedsięwzięć zakwalifikowanych do realizacji w ramach strategii ponadlokalnej. Wartość zadania: 6.000.000,00 zł.	Przedmiotowa inwestycja wpisuje się w OSI „walory przyrodnicze” oraz „walory kulturowe”. Działanie polegające na zdjęciu, utylizacji eternitu oraz dofinansowaniu przekroczenia dachu jest objęte pomocą w ramach FEoP 2021-2027. Nie jest zrozumiałym stwierdzenie – „cel kierunek działania nie należy do zadań Strategii Ponadlokalnej”, lecz do zadań strategii rozwoju gminy – Gmina Narewka nie posiada aktualnej strategii rozwoju lokalnego.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Inwestycja stanowi projekt do realizacji na podstawie strategii rozwoju gminy. Przypisywanie zadań własnych pojedynczej JST jest niewłaściwe w przypadku strategii ponadlokalnej, która powinna skupiać się na rozwoju obszaru Partnerstwa jako całości. Zgodnie z metodyką sporządzania ponadlokalnych strategii rozwoju, zakres działań strategicznych na poziomie ponadlokalnym należy jednoznacznie odróżnić od wyzwań rozwojowych na poziomie lokalnym. Strategia Ponadlokalna musi skupiać się na wyzwaniach dla całego obszaru Partnerstwa. Zadania własne JST, o obszarze oddziaływania wyłącznie gminnym,

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
						niedotyczącym całego Partnerstwa powinny być realizowane w ramach strategii lokalnej.
41.	Marek Bagrowski Urząd Gminy Narewka marek.bagrowski@ug.narewka.pl .wrotapodlasia.pl	Str. 154 – 156, Dot. projektów 10. Zakup wielozadaniowych pojazdów ratowniczo – gaśniczych wraz z wyposażeniem na potrzeby jednostek OSP Gminy Narewka, 14. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Lekowie Starym i Nowej Łuce, 15. Wymiana liczników pobranej wody na inteligentne wraz z tworzeniem systemów zdalnego odczytu zużycia wody i monitorowania stanu sieci wodociągowej w Gminie Narewka, 16. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków (w tym istniejących oczyszczalni w Lewkowie Starym i Nowej Łuce), 17. Przydomowe oczyszczalnie ścieków dla gospodarstw domowych Gminy Narewka, 29. Rozbudowa zaplecza technicznego bazy logistycznej wykorzystywanej przez pracowników Gospodarki Komunalnej Gminy Narewka.	Proszę o uwzględnienie w Strategii. Np. poprzez stworzenie osobnego rozdziału – przedsięwzięcia rekomendowane przez samorządy gminy do realizacji w oparciu o Strategię Ponadlokalną.	Samorząd Gminy Narewka, podobnie jak i inni interesariusze reprezentujący jst z obszaru partnerstwa, podejmują starania na rzecz realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych. Jednym z celów przystąpienia Gminy Narewka do udziału w partnerstwie ponadlokalnym zmierzającym do opracowania Strategii było ujęcie w dokumencie Strategii inwestycji istotnych z punktu widzenia krótkoterminowej realizacji – zadań inwestycyjnych stanowiących zadania własne samorządu określone ustawą o samorządzie gminnym – infrastruktura wod. – kan.; infrastruktura drogowa. Brak możliwości ich ujęcia w dokumencie pomimo zgłoszeń dokonanych przez przedstawicieli lokalnych samorządów skłania nas ku zaproponowaniu następującego rozwiązania – stworzenia dodatkowego rozdziału dedykowanego przedsięwzięciom wpisującym się pośrednio w cele nakreślone przez autorów strategii.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	<p>Ponadlokalna strategia rozwoju musi spełniać wymogi jakie określone są do sporządzania tego rodzaju dokumentu strategicznego.</p> <p>Jeżeli celem JST jest realizacja zadań własnych samorządu określonych ustawą o samorządzie gminnym, powinna ona zdecydować o sporządzeniu strategii rozwoju gminy. Założeniem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego jest podejmowanie szerszych wyzwań rozwojowych, mających na celu profilowanie kierunku rozwoju obszaru Partnerstwa. Wpisanie zadań własnych poszczególnych gmin do strategii rozwoju ponadlokalnego jest błędem metodycznym.</p> <p>Podstawy: Strategia rozwoju ponadlokalnego- poradnik praktyczny</p> <p>Publikacja powstała na podstawie ekspertyzy, zleconej przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przygotowanej przez Zespół Wydziału Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu w składzie: prof. dr hab. Paweł Churski dr inż. Przemysław Ciesiółka dr Bartłomiej Kołsut dr hab. Łukasz Mikuła</p> <p>Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40, ze zmianami)</p>
42.	Grzegorz Tomaszuk Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce szpital@spzozhajnowka.pl	Roz. Spójność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi; Tabela 12 Spójność celów Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego z założeniami Strategii Terytorialnej Partnerstwa Południowo-Wschodniego Podlasia; Podpunkt 3.2; Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych	W podpunkcie należy wskazać kluczowy problem jakim są braki w dostępie do korzystania z rehabilitacji szpitalnej oraz opieki nad osobami starszymi.	Wskazany problem nasuwa potrzebę modernizacji i rozbudowy infrastruktury szpitalnej, które w znacznym stopniu poprawiłyby dostępność usług zdrowotnych. Priorytetowym działaniem jest: -modernizacja Oddziału Rehabilitacji Leczniczej i Neurologicznej -uruchomienie Oddziału Udarowego -rozbudowa i zwiększenie potencjału łóżkowego Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	<p>Wskazana przez autora uwagi część Strategii dotyczy spójności założeń <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> z innymi dokumentami o charakterze strategicznym i programowym. Tabela 12 potwierdza zgodność projektowanej Strategii z założeniami Strategii Terytorialnej Partnerstwa Południowo-Wschodniego Podlasia.</p> <p>Problemy dotyczące opieki zdrowotnej, w tym braki w dostępie do korzystania z rehabilitacji szpitalnej oraz opieki na osobami starszymi są już uwzględnione w Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 – Wnioski z diagnozy, podpunkt opieka zdrowotna: <i>Minimalny czas oczekiwania na wizytę u specjalisty na obszarze Powiatu Hajnowskiego wskazuje na duże zapotrzebowanie na świadczenia zdrowotne z zakresu fizjoterapii, rehabilitacji i gastrologii. Przeprowadzona analiza wykazuje również ograniczoną dostępność do ww. lekarzy specjalistów.</i></p>

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
						<p>Potrzeba modernizacji i rozbudowy infrastruktury szpitalnej może być realizowane w ramach ustaleń celu operacyjnego:</p> <p>6.2. <i>Rozwijanie usług zwiększających autonomię funkcjonowania społecznego, aktywizacja społeczna, wzmocnienie wspólnotowości i tożsamości ponadlokalnej</i>, w którym ujęto następujące kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój i podnoszenie jakości usług ochrony zdrowia (w tym usług medycznych z zakresu fizjoterapii i rehabilitacji, a także usług związanych ze starzeniem się społeczeństwa) - modernizacja, adaptacja i podnoszenie jakości obiektów infrastruktury społecznej oraz świadczonych przez nie usług (instytucji oświaty i wychowania, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, kultury fizycznej, sportu i rekreacji oraz usług opiekuńczych związanych ze starzeniem się społeczeństwa). <p>Dodatkowo, ujęte w ramach inwestycji wskazanych przez Urząd Miejski w Hajnówce – inwestycja nr 17. w tabeli na stronie 143 – Zakład przyrodniczo-leczniczy, obejmuje działania wskazane przez autora uwagi.</p>
43.	Grzegorz Tomaszuk Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce szpital@spzozhajnowka.pl	Rozdział: I CEL STRATEGICZNY podpunkt: 1.3. Wykorzystywanie zasobów naturalnych dla rozwoju branży medycznej i terapii przyrodą	W akapicie 'kierunki działań' należy wskazać promocję prowadzenia dializ gościnnych w SP ZOZ w Hajnówce.	Rozwój turystyki w regionie.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	Uzupełniono zgodnie z treścią uwagi.
44.	Walentyna Pietroczyk Starostwo Powiatowe w Hajnówce promocja@powiat.hajnowka.pl	Str. 16	Poza produktami lokalnymi o charakterze spożywczym, należy podkreślić również bogatą ofertę lokalnych produktów użytkowych, takich jak: wyroby z gliny, słomy, drewna, hafty, koronki oraz malarstwo	Proponuję zwrócenie uwagi przede wszystkim na produkty użytkowe produkowane przemysłowo, wymienione - to przede wszystkim rękodzielnicze. W pierwszej kolejności należy wymienić produkty z drewna: meble (Forte, Arino House), parkiety (Andrewpol, Parkiet Kaźmierczak), galanterie drewnianą (Konstol, Kenar), wyroby przemysłu maszynowego: Pronar, Hamech, Moderator, wyroby ceramiki budowlanej w Lewkowie Starym. Natomiast wyroby rękodzielnicze to właśnie wyroby ze słomy, hafty, koronki, drewna itp.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono częściowe uzupełnienie	<p>Niniejszy podrozdział odnosi się do konkretnego rozdziału w <i>Diagnozie społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i>, wykonanej jako punkt wyjścia do sporządzanej <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i>. We wspomnianej <i>Diagnozie</i>, wśród produktów lokalnych omówiono produkty lokalne spożywcze oraz produkty lokalne użytkowe, na podstawie materiałów Centrum Turystyki i Promocji „Kraina Żubra”. Należy zaznaczyć, że produkty lokalne to wyroby i usługi, z którymi utożsamiają się mieszkańcy regionu, lecz produkowane w sposób nieprzemysłowy i niemasyowy. Nie kwalifikują się zatem do nich produkty wskazane przez autorkę uwagi.</p> <p>Zgodnie z definicją: PRODUKT LOKALNY – wyrób lub usługa, z którą utożsamiają się mieszkańcy regionu, produkowana w sposób niemasyowy i przyjazny dla środowiska, z surowców lokalnie dostępnych. Produkt lokalny staje się wizytówką regionu poprzez wykorzystanie jego specyficznego i niepowtarzalnego charakteru oraz angażowanie mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości lokalnej.</p> <p>Autor definicji: Olga Gałek, 2002 rok Konsultacje: Krajowy Zespół ds. Produktu Lokalnego, działający przy Fundacji Partnerstwo dla Środowiska w latach 2002-2008</p> <p>Wniosek z diagnozy dotyczący produktów lokalnych „<i>Lokalni producenci i ich ekologiczne, naturalne wyroby stanowią potencjał Powiatu Hajnowskiego</i>” został uzupełniony o następujące zdanie:</p>

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
						<p><i>Podejmowane kierunki działań z zakresu produktów lokalnych powinny skupiać się przede wszystkim na wykorzystaniu istniejącego potencjału.</i></p> <p>Dodatkowo, w ramach celu 1.6. Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców i tworzenie perspektyw rozwojowych dodano następujący kierunek działań: <i>Rozwój przedsiębiorczości w oparciu o istniejące potencjały</i></p>
45.	Walentyna Pietroczyk Starostwo Powiatowe w Hajnówce promocja@powiat.hajnowka.pl	Str. 19	Wpływy przez wieki różnych wyznań i kultur narodowości (polskie, ruskiej, białoruskiej, żydowskiej i ormiańskiej) zadecydowały o dużych zasobach dziedzictwa kulturowego Powiatu Hajnowskiego.	Wpływy przez wieki różnych wyznań i kultur narodowości (polskie, ruskiej, białoruskiej, żydowskiej i innych) zadecydowały o dużych zasobach dziedzictwa kulturowego Powiatu Hajnowskiego. - nie słyszałam dotychczas o wpływie narodowości ormiańskiej	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę	<p>Niniejszy fragment Strategii stanowi wnioski z Diagnozy, stanowiącej odrębne opracowanie. Wszelki informacje zawarte w <i>Diagnozie społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i> poparte są źródłem danych, z których pochodzą – w tym również kwestia wspomniana w uwadze.</p> <p>Zgodnie z propozycją przeredagowano jednak zdanie, nie wymieniając wprost narodowości ormiańskiej. Przeredagowano na: <i>Wpływy przez wieki różnych wyznań i kultur narodowości (polskie, ruskiej, białoruskiej, żydowskiej i innych)</i></p>
46.	Walentyna Pietroczyk Starostwo Powiatowe w Hajnówce promocja@powiat.hajnowka.pl	od str 36 do str 48	I cel strategiczny: Obszar inteligentny, ambitny, zasilany naturą-	W tej części dokumentu brak jest odniesienia do funkcjonujących gałęzi gospodarki - oprócz przemysłu rolno-spożywczego- takich jak: przemysł drzewny, przemysł meblarski, maszynowy, o istniejącym potencjale, o jego wspieraniu, rozwoju. Zanim rozwiną się nowe działy produkcji, usług np. medycyna oparta na przyrodzie, należałoby dążyć do wzmocnienia istniejących.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę	<p>Niniejsze ujęto w <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmina Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i>, w ramach celu 1.6. <i>Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców i tworzenie perspektyw rozwojowych</i>, gdzie zdefiniowano następujący kierunek działań: <i>przygotowanie systemu wsparcia dla tworzenia nowych i wzmocnienia istniejących MSP</i></p> <p>kierunek działań umożliwia funkcjonowanie i rozwój przedsiębiorstw ze wszystkich branż, zatem również przemysłu drzewnego, meblarskiego, maszynowy.</p> <p>Zostanie on przeredagowany na: <i>przygotowanie systemu wsparcia dla tworzenia nowych i wzmocnienia istniejących przedsiębiorstw, a w szczególności wspieranie rozwijających się lokalnie zakładów produkcyjnych</i></p>
47.	Walentyna Pietroczyk Starostwo Powiatowe w Hajnówce promocja@powiat.hajnowka.pl	Str.76	1)działania prowadzone na rzecz wyrównania szans w dostępie do wysokiej jakości opieki medycznej (np. organizacja finansowego wsparcia w dojazdach do odległych placówek medycznych), 2) podejmowanie inicjatyw międzypokoleniowych (np. pomoc osobom starszym przy jednoczesnym rozszerzaniu wśród młodzieży wiedzy o regionie i jego kulturze),	ad 1) np. organizacja finansowego wsparcia w dojazdach do odległych placówek medycznych - wydaje działaniem zbyt optymistycznym ad 2) np. pomoc osobom starszym przez młodzież przy jednoczesnej wymianie wiedzy o regionie i jego historii, kulturze),	1.Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok 2. Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	<p>Uwaga przyjęta w zakresie Ad.2. Ze względu na brak precyzyjnego sformułowania uwagi i propozycji zmian lub uzupełnień w Ad1) – nie wprowadzono zmian w treści dokumentu.</p> <p>Ad 1) zapis ten został uwzględniony na podstawie propozycji jednego z przedstawicieli samorządów gminnych, należących do Partnerstwa podczas wewnętrznej weryfikacji projektu Strategii. Uwaga Pani Walentyny Pietroczyk nie wskazuje propozycji zmiany w Strategii.</p> <p>Ad. 2). Uwzględniono zmianę zapisu</p>
48.	Walentyna Pietroczyk Starostwo Powiatowe w Hajnówce promocja@powiat.hajnowka.pl	Dokument Strategii	Strategia wskazuje w znacznej swojej objętości na działania związane z Puszczą Białowieską, wskazuje na światowe trendy rozwojowe związane z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych a jednocześnie nie wskazuje jak należy rozwijać się przy aktualnie istniejących innych zasobach i aktualnej rzeczywistości, w której znalazł się nasz region. Brakuje nam podstawowych rzeczy związanych z codziennym funkcjonowaniem poczynając od środków komunikacji (miejskiej, autobusowej, kolejowej), po rozwój obiektów edukacyjnych	Dokument Strategii powinien w większym stopniu zwracać uwagę na aspekty funkcjonowania mieszkańców tak, aby żyło się im wygodniej i zasobniej. Strategia powinna w większym stopniu wskazywać kierunki rozwoju wykorzystując realne możliwości, zasoby. W wielu miejscach jest bardzo "górnolotna", nieprzystająca do realnych możliwości rozwoju regionu na obecnym etapie.	Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok	Ogólnym tłem <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> są niewątpliwie aspekty przyrodnicze, ze względu na uwarunkowania obszaru Partnerstwa. Niemniej jednak, <i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> nie pomija kwestii związanych z codziennym funkcjonowaniem mieszkańców.

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
			<p>(niedoinwestowane przedszkola, szkoły i stąd między innymi odpływ młodzieży do większych ośrodków), usług medycznych (rehabilitacyjnych, specjalistycznych) czy opiekuńczych (starzejące się społeczeństwo). Dużo miejsca poświęcono na turystykę, która nie zapewni miejsc pracy na cały rok a poza tym turystyka przy kryzysie na granicy, inflacji, wojnie, itp. wygląda źle i zanim to się nie zmieni, nie możemy liczyć na dużą liczbę turystów.</p> <p>Np. cel operacyjny: Wspieranie przedsiębiorczości artystów i wytwórców - należałoby wspierać wszelką przedsiębiorczość. Wyroby artystyczne w obecnej sytuacji "drożyzny" są produktami, które są przedmiotem zakupu w dalszej kolejności, ludzie zabezpieczają najpierw podstawowe potrzeby. Kultura i przemysł kreatywny, której poświęca się dużo miejsca w Strategii nie zapewni nam znacznego rozwoju, mogą być połączone, uzupełnieniem z innymi działaniami gospodarczymi.</p>			<p>Uwaga wydaje być się niezasadna, ponieważ wszystkie elementy i zadania wskazane w treści uwagi mogą być realizowane na podstawie przedstawionych w Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 celów i kierunków działań.</p> <p>Poniżej wyjaśnienia dla aspektów poruszonych w treści uwagi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Brakuje nam podstawowych rzeczy związanych z codziennym funkcjonowaniem poczynając od środków komunikacji (miejskiej, autobusowej, kolejowej) – niniejszej kwestii poświęcony jest cały cel operacyjny 3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności. Wśród zaproponowanych kierunków działań pojawił się kierunek działań: podnoszenie konkurencyjności transportu zbiorowego poprzez organizowanie sprawnego, zgodnego z oczekiwaniami użytkowników systemu przemieszczania się osób, w tym poprawa połączeń międzygminnych. Natomiast cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie dostępności terytorialnej ujmuje m.in. stworzenie dobrej jakości połączeń komunikacyjnych w aspekcie infrastrukturalnym, co również dotyczy komunikacji kolejowej.</i> 2. <i>rozwój obiektów edukacyjnych (niedoinwestowane przedszkola, szkoły i stąd między innymi odpływ młodzieży do większych ośrodków) – zadania takie mogą być realizowane w ramach celu strategicznego 6. Aktywne społeczeństwo i sprawne instytucje, celu operacyjnego 6.2. Rozwijanie usług zwiększających autonomię funkcjonowania społecznego, aktywizacja społeczna, wzmocnianie wspólnotowości u tożsamości ponadlokalnej.</i> <p>Cytat ze Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030: „istotnym czynnikiem zachęcającym ludzi młodych do pozostania na terenie Partnerstwa jest dostęp do wysokiej jakości usług społecznych. W tej kwestii zakłada się działania obejmujące podnoszenie jakości obiektów infrastruktury społecznej oraz świadczonych przez nie usług (m.in. instytucji oświaty i wychowania, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, kultury fizycznej, sportu i rekreacji oraz usług opiekuńczych związanych ze starzeniem się społeczeństwa).</p> <p>Jako kierunek działań w ramach celu operacyjnego 6.1. <i>Doskonalenie kapitału ludzkiego</i> ujęto natomiast podnoszenie jakości kształcenia, wzmocnienie istniejącej infrastruktury i jakości oferty edukacyjnej, w tym doskonalenie kadr edukacyjnych</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. <i>rozwój usług medycznych (rehabilitacyjnych, specjalistycznych) czy opiekuńczych (starzejące się społeczeństwo).</i> <p>W ramach celu operacyjnego 6.2. wskazany jest następujące kierunek działań: <i>rozwój i podnoszenie jakości usług ochrony zdrowia (w tym usług medycznych z zakresu fizjoterapii i rehabilitacji, a także usług związanych ze starzeniem się społeczeństwa),</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. <i>Dużo miejsca poświęcono na turystykę, która nie zapewni miejsc pracy na cały rok a poza tym turystyka przy kryzysie na granicy, inflacji, wojnie, itp. wygląda źle</i>

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
						<p><i>i zanim to się nie zmieni, nie możemy liczyć na dużą liczbę turystów.</i></p> <p>Założeniem <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> jest rozwój turystyki całorocznej – sposoby dążenia do tego wskazuje całość założeń celu operacyjnego 4.2. <i>Wydłużania sezonu turystycznego.</i></p> <p><i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> ujmuję również działania na rzecz budowania bezpiecznego wizerunku obszaru Partnerstwa, w celu przyciągnięcia turystów (cel operacyjny 6.4. <i>Rozwijanie marketingu terytorialnego</i>). Dokument strategiczny jest długofalową perspektywą rozwoju. Naszą intencją jest podjęcie działań, mających na celu kierunkowy rozwój Partnerstwa mimo niesprzyjających obecnie warunków.</p> <p><i>5. Wspieranie przedsiębiorczości artystów i wytwórców - należałoby wspierać wszelką przedsiębiorczość. Wyroby artystyczne w obecnej sytuacji "drożyzny" są produktami, które są przedmiotem zakupu w dalszej kolejności, ludzie zabezpieczają najpierw podstawowe potrzeby. Kultura i przemysł kreatywny, której poświęca się dużo miejsca w Strategii nie zapewni nam znacznego rozwoju, mogą być połączone, uzupełnieniem z innymi działaniami gospodarczymi.</i></p> <p>Rolą ponadlokalnej strategii rozwoju jest wydobycie z obszaru funkcjonalnego unikalnych przewag konkurencyjnych i nisz rozwojowych. Jednak mimo, iż <i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> wskazuje rozwój konkretnych specjalizacji i branż w dążeniu do rozwoju gospodarczego, to nie pomija wsparcia dla przedsiębiorczości ogółem. Cały cel strategiczny 1.6. <i>Pobudzanie przedsiębiorczości mieszkańców i tworzenie perspektyw rozwojowych</i> poświęcony jest wsparciu wszelkiej przedsiębiorczości w Powiecie Hajnowskim.</p> <p>Wskazanie możliwości specjalizacji regionu daje szansę na zwiększenie konkurencyjności gospodarki Powiatu Hajnowskiego w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Nie wyklucza to jednak rozwoju innych branż gospodarczych.</p>
49.	Agnieszka Łapińska-Chomicka Starostwo Powiatowe w Hajnówce, Wydział Promocji i Rozwoju a.lapinska@powiat.hajnowka.pl	SYNTEZA DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ, Wnioski z analizy strefy przestrzennej, str. 19 Zasoby dziedzictwa kulturowego	Wpływy przez wieki różnych wyznań i kultur narodowości (polskie, ruskiej, białoruskiej, żydowskiej i ormiańskiej) zadecydowały o dużych zasobach dziedzictwa kulturowego Powiatu Hajnowskiego	Wpływy przez wieki różnych wyznań i kultur narodowości (polskie, ruskiej, białoruskiej, żydowskiej i ukraińskiej) zadecydowały o dużych zasobach dziedzictwa kulturowego Powiatu Hajnowskiego. Według mojej wiedzy Ormian na naszym terenie nie było, więc pozwoliłam sobie usunąć tę narodowość, za to dodałam Ukraińców.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę	<p>Południowo-wschodnia część województwa podlaskiego (a zatem Powiat Hajnowski) według materiałów źródłowych, na podstawie, których sporządzana była <i>Diagnoza</i> poprzedzająca wykonanie <i>Strategii Rozwoju</i> była zamieszkiwana również przez Ormian. Źródła informacji są zawarte w opracowaniu <i>Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i>.</p> <p>Na podstawie uwagi przeredagowano jednak zdanie, nie wymieniając wprost narodowości ormiańskiej. Prereagowano na: <i>Wpływy przez wieki różnych wyznań i kultur narodowości (polskie, ruskiej, białoruskiej, żydowskiej i innych)</i></p>
50.	Agnieszka Łapińska-Chomicka Starostwo Powiatowe w Hajnówce, Wydział Promocji i Rozwoju a.lapinska@powiat.hajnowka.pl	WNIOSKI Z ANALIZY STREFY ŚRODOWISKOWEJ Charakterystyka środowiska naturalnego	Na obszarze Powiatu występuje sieć meandrujących rzek, tworzących piękne krajobrazy, m.in. rzeka Narew i Narewka	Do wymienionych przez Państwa nazw rzek dodałabym ważną rzekę Leśna Prawa, która przepięknie meandruje w Puszczy Białowieskiej, zarówno po stronie polskiej jak i białoruskiej. Godna uwagi jest również przepiękna rzeka Łutownia.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	Uzupełniono zgodnie z uwagą.

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
51.	Agnieszka Łapińska-Chomicka Starostwo Powiatowe w Hajnówce, Wydział Promocji i Rozwoju a.lapinska@powiat.hajnowka.pl	ANALIZA SWOT Potencjały rozwoju str. 25-26	P5 (8;10) Zbiorniki wodne, m.in. Zalew Siemianówka, Repczyce, Bachmaty – cennym potencjałem dla rozwoju turystyki, rekreacji, a także funkcji edukacyjnej stanowią występujące w Powiecie Hajnowskim zbiorniki wodne. Nad zalewem Siemianówka organizowane są regaty, znajduje się tam również plaża. Nad zalewami Repczyce na rzece Nurzec i Bachmaty na Orlance znajdują się kąpieliska. Co więcej, zbiorniki wodne są elementem szlaków turystycznych np. „Kresowe wędrówki” oraz ścieżek edukacyjnych np. „Ptaki zbiornika Siemianówka”	Dodałabym do tego opisu następujące uwagi: - do Zalewu Siemianówka <u>dopisałabym, że oprócz regat organizowane są jeszcze zimą zawody bojarów, zawody windsurfingowe.</u> Poza tym dysponują bogatym zapleczem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej - dla przykładu w miejscowości Stary Dwór znaleźć można m.in.: dużą piaszczystą plażę, pomosty, wiaty ogniskowe, wypożyczalnię sprzętu wodnego, korty tenisowe, ściankę wspinaczkową, place zabaw, amfiteatr, boiska do siatkówki i koszykówki, korty tenisowe, punkty gastronomiczne, nowoczesne zaplecze sanitarne, pole namiotowe i miejsca dla camperów, parking samochodowy. - nad zalewami Repczyce i Bachmaty również występuje niewielka infrastruktura turystyczno-sportowa (m.in.: wypożyczalnię sprzętu wodnego, plaża, sanitariaty, pole namiotowe)	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	Uzupełniono zgodnie z uwagą.
52.	Nina Łukasik ninalukasik@onet.eu	WNIOSKI Z ANALIZY STREFY SPOŁECZNEJ Działalność z zakresu kultury (ostatni akapit)	cyt. ze strategii: "Ważną rolę kulturotwórczą w Powiecie Hajnowskim odgrywa lokalny język. Lokalna gwara jest przez mieszkańców traktowana jako silne spoiwo utrzymujące więzi rodzinne i sąsiedzkie."	Propozycja zmiany: Lokalna gwara języka białoruskiego i ukraińskiego jest przez mieszkańców traktowana jako silne spoiwo utrzymujące więzi rodzinne i sąsiedzkie. Uzasadnienie: należałoby doprecyzować jaka gwara; może być gwara wschodniosłowiańska	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	Zdanie przeredagowano następująco: <i>Ważną rolę kulturotwórczą w Powiecie Hajnowskim odgrywa lokalny język. Gwara na obszarze Partnerstwa to połączenie języka białoruskiego, ukraińskiego i polskiego. Lokalna gwara jest przez mieszkańców traktowana jako silne spoiwo utrzymujące więzi rodzinne i sąsiedzkie</i>
53.	Mariusz Agiejczyk Nadleśnictwo Hajnówka	Cel 1.1.	1.1. Zbudowanie przewagi konkurencyjnej na bazie produktów lokalnych w oparciu o przemysł rolno-spożywczy	Należy dodać, że: Produktami lokalnymi z lasu oprócz grzybów i owoców jest też dziczyzna. Zwierzyna żyjąca w lasach żywi się naturalnie, a jej pożywienie nie zawiera pasz, w skład których wchodzi antybiotyki i inne chemiczne dodatki. Mięso zwierząt łownych zawiera najmniej cholesterolu oraz najwięcej składników odżywczych.	Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie	Uwzględnienie dziczyzny jako produktu lokalnego stoi w sprzeczności z definicją: PRODUKT LOKALNY – wyrób lub usługa, z którą utożsamiają się mieszkańcy regionu, produkowana w sposób niemasywny i przyjazny dla środowiska, z surowców lokalnie dostępnych. Produkt lokalny staje się wizytówką regionu poprzez wykorzystanie jego specyficznego i niepowtarzalnego charakteru oraz angażowanie mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Autor definicji: Olga Gałek, 2002 rok Konsultacje: Krajowy Zespół ds. Produktu Lokalnego, działający przy Fundacji Partnerstwo dla Środowiska w latach 2002-2008 Strategia nie wyklucza możliwości tworzenia produktów lokalnych z niniejszego surowca, jeżeli pojawi się przedsiębiorca, który będzie chciał produkować w tym kierunku. Samo mięso natomiast nie stanowi produktu lokalnego, lecz surowiec, z którego mogą następnie powstawać ewentualne produkty lokalne. Fragment opisu celu 1.1. został uzupełniony, treść poniżej: <i>Ważnymi produktami lokalnymi są również te wytwarzane z niedrzewnych produktów leśnych takich jak: rośliny lecznicze i aromatyczne, owoce, grzyby, nasiona, korzenie, miód czy też wyroby z dziczyzny.</i>
54.	Mariusz Agiejczyk Nadleśnictwo Hajnówka	Cel 1.2.	1.2. Nadanie obszarowi roli unikatowego centrum wiedzy o przyrodzie	a) zapis bardzo słuszny – popieramy: Edukację w dziedzinie zrównoważonych metod prowadzenia gospodarki leśnej b) profilowane techniki istnieją – Technikum Leśne w Białowieży – szkoła z tradycjami o blisko 100 letniej historii. Poruszany model edukacyjny jest również realizowany w tej szkole od lat.	Uwaga neutralna	Uwaga o charakterze komentarza/wyrażenia pozytywnej opinii. Autor uwagi nie wskazuje propozycji zmian lub uzupełnień w treści <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030.</i>
55.	Mariusz Agiejczyk Nadleśnictwo Hajnówka	Cel 1.3.	1.3. Wykorzystywanie zasobów naturalnych dla rozwoju branży medycznej i terapii przyrodą	a) prowadzone są badania w Instytucie Politechniki Białostockiej nad preparatami pozyskiwanymi z grzybów do celów medycznych. Korzystajmy z lasu świadomi zagrożenia. Las to niewątpliwie wyjątkowe miejsce, z którego wszyscy chcielibyśmy korzystać. Pobyt w tym środowisku to nie tylko przyjemność, ale przede wszystkim wielka odpowiedzialność za nas samych jak i również za organizmy tam żyjące. Poddając się swoistej naturalnej terapii w leśnym mikroklimacie, gdzie śpiew ptaków, szum drzew, żywiczna woń iglaków, miękki mech pod stopami działają na nasze zmysły kojąco pamiętajmy o zachowaniu czujności. Nasze bezpieczeństwo, zdrowie, a nawet życie, może być zagrożone, kiedy nie zachowamy należytej uwagi, ignorując potencjalne niebezpieczeństwa w lesie. Czytajmy zamieszczone w terenie tablice ostrzegawczo-informacyjne i stosujmy się do treści tam zamieszczonych. Lista zagrożeń może być długa. Nie sposób wymienić wszystkich by ostrzec i uczulić każdego	a) Uwaga rozpatrzona, wprowadzono uzupełnienie b) Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian,	a). w opisie celu operacyjnego 1.3. dopisano informację o licznych zagrożeniach związanych z korzystaniem z lasów. b) rozwój społeczno-gospodarczy zawsze związany jest z częściowym wpływem na środowisko naturalne. Jest to nieuniknione. Zdefiniowane w <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> cele i kierunki działań dobrano tak, aby oddziaływanie to było jak najmniejsze. <i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu</i>

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
				<p>turystę oraz miłośnika leśnych wędrówek na to co może się wydarzyć. Ekosystem leśny jest niezwykle złożony, to żywa struktura kierująca się swoimi prawami. Człowiek jako element w nim obcy, powinien wiedzieć o możliwych niebezpieczeństwach, na które może natknąć się podczas wizyty w lesie tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drzewa z widocznymi lub ukrytymi objawami chorobowymi, spadające suche konary, gałęzie a zimą zgromadzony na konarach złodowaczony śnieg, - rośliny trujące lub posiadające substancje mogące alergicznie oddziaływać na błony śluzowe czy skórę, szkodliwe z cierniami czy kolcami mogące dotkliwie skaleczyć, - grzyby trujące, - różnorodne i nieregularnie ukształtowane tereny z zagłębieniami, dziurami, wystającymi korzeniami, pniakami, kamieniami czy leżącymi gałęziami, a zimą mogące być oblodzone zwiększające ryzyko upadku, - dzikie zwierzęta – czasem jadowite czy mogące roznosić niebezpieczne choroby bądź reagujące instynktownie groźnie zaskoczone obecnością człowieka, - kleszcze, komary czy inne owady oraz organizmy mogące negatywnie wpływać na zdrowie i życie ludzi, - niewybuchy czy niewypały pozostałe po wojnie, - polowanie, - utrata orientacji w terenie i możliwość zgubienia się, - pożar mogący szybko i nieoczekiwanie się rozprzestrzenić, - wyładowania atmosferyczne, gwałtowne burze z porywistym wiatrem mogącym wyrwać drzewa z korzeniami i łamiącym gałęzie, - wiele innych mogących lokalnie wystąpić w danym środowisku leśnym. <p>Traktujmy las z szacunkiem, bez brawury, arogancji i zbytej pewności sieci. Siła natury jest ogromna, ale czerpmy z niej moc a nie przekonujmy się dotkliwie co można uczynić. Dbajmy o środowisko naturalne jak o najcenniejszy skarb.</p> <p>b) sprzeczność – zwiększenie zainteresowania rejonem (napływ turystów), a jednocześnie zachowanie wysokiej naturalności</p>	<p>wyjaśnienie obok</p>	<p><i>Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> identyfikuje możliwości rozwoju obszaru Partnerstwa przy jak najmniejszej ingerencji w środowisko naturalne. Dla projektu <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> została wykonana prognoza oddziaływania na środowisko, w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W ramach opracowania omówiono możliwe skutki środowiskowe realizacji strategii oraz ich zasięg, wielkość i natężenie. Dokument <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> wraz z prognozą oddziaływania na środowiska poddany był opiniowaniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Podlaskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku. Dokumentacja uzyskała pozytywne opinie niniejszych instytucji w zakresie oddziaływania przyjętych kierunków rozwoju na poszczególne komponenty środowiska.</p>
56.	Mariusz Agiejczyk Nadleśnictwo Hajnówka	Cel 2.1. a zarazem 3.2. i 4.1	Zapis: stworzenie infrastruktury rowerowej	<p>Popieramy zapis: stworzenie infrastruktury rowerowej – od lat nie powstała ścieżka Hajnówka – Białowieża – to kluczowy punkt rozwoju turystyki i zachowania bezpieczeństwa na terenie powiatu. Skanalizowanie ruchu turystycznego zapewni też zachowanie wysokiej jakości naturalności obszaru Puszczy Białowieskiej.</p>	<p>Uwaga neutralna</p>	<p>Uwaga o charakterze komentarza/wyrażenia pozytywnej opinii. Autor uwagi nie wskazuje propozycji zmian lub uzupełnień w treści <i>Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i>.</p>
57.	Mariusz Agiejczyk Nadleśnictwo Hajnówka	Cel 2.1.		<p>Autorzy powinni odnieść się również do obszaru Natura 2000 oraz do lasów gospodarczych, którymi zarządzają Lasy Państwowe – współzarządcy UNESCO</p>	<p>Uwaga rozpatrzona, treść pozostawiona bez zmian, wyjaśnienie obok</p>	<p><i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> nie pomija kwestii funkcjonowania gospodarki leśnej. Gospodarka leśna jest szczególnym sektorem gospodarki w Powiecie Hajnowskim. Planowane kierunki działań wobec niej zostały uwzględnione w ramach celu operacyjnego 1.4. <i>Wprowadzanie eko-innowacji i dążenie do osiągnięcia samowystarczalności.</i> Zdefiniowane kierunki działań co do zasady są zgodne z <i>Nową Strategią Leśną UE – zrównoważona gospodarka leśna w Europie.</i></p>
58.	Mariusz Agiejczyk Nadleśnictwo Hajnówka	Cel 2.2.		<p>Należy usunąć niedopuszczalny zapis o treści: „Aby całkowite zaprzestanie gospodarczego wykorzystania lasów w Powiecie Hajnowskim mogło mieć miejsce, należy podjąć szereg działań zmierzających do wydobycia innowacyjnych specjalizacji regionu” Trwała i zrównoważona gospodarka leśna zgodnie z ustawą o lasach prowadzona jest na podstawie planów urządzenia lasów oraz planu zadań ochronnych Obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska a powiat i gminy nie mają uprawnień do wyłączenia obszarów leśnych swojego regionu z gospodarki. Generuje to wiele zagrożeń dla społeczeństwa co do obszaru leśnego jak również korzystania z zasobów runa leśnego. Rolę procesów naturalnych stanowią rezerваты przyrody, Białowiecki Park Narodowy jak również odpowiednie strefy w Obiekcie Światowego Dziedzictwa.</p>	<p>Uwaga rozpatrzona, wprowadzono korektę zapisu</p>	<p><i>Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030</i> nie wyłącza z funkcjonowania trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej. Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej zostało uwzględnione w celu operacyjnym 1.4. <i>Wprowadzanie eko-innowacji i dążenie do osiągnięcia samowystarczalności.</i> Zdefiniowane kierunki działań są zgodne z <i>Nową Strategią Leśną UE – zrównoważona gospodarka leśna w Europie.</i></p> <p>Treść wskazana w uwadze zapisu zostanie przeredagowana na: <i>Zmiana podejścia do sposobu prowadzenia gospodarki leśnej, w kierunku bardziej zrównoważonej, poprzez stworzenie warunków rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu.</i></p>
59.	Mariusz Agiejczyk Nadleśnictwo Hajnówka	Cel 3.4.	W kwestii przystosowania do zmian klimatycznych, ze względu na charakter obszaru Powiatu Hajnowskiego,	Obudowa – powinno być odbudowa, zachowanie genotypów drzew puszczańskich oraz charakteru puszczy.	<p>Uwaga rozpatrzona,</p>	<p>Błąd literowy (obudowa- odbudowa) został skorygowany.</p>

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

do projektu dokumentu: **PONADLOKALNA STRATEGIA ROZWOJU**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Informacje o zgłaszającym uwagę	Część dokumentu, którego dotyczy uwaga	Treść uwagi (brzmienie oryginalne)	Propozycja zmiany/uzasadnienie	Rozpatrzenie uwagi	Sposób uwzględnienia/wyjaśnienie
			ważne jest również zwiększanie odporności lasów na ich skutki. Aby zapewnić odporne i wielofunkcyjne ekosystemy leśne, ważna jest obudowa lasów i odwracanie procesu utraty bioróżnorodności.	Wskazane jest dodanie zapisu: Zapobieganie utracie bioróżnorodności sprzyja trwałej i zrównoważonej gospodarce leśnej. Dlatego zapis z pkt.2.2. przeczy również temu. Zanikanie różnorodności biologicznej jest wynikiem m.in. zmian klimatu, braku działań ochrony czynnej, rozprzestrzeniania gatunków inwazyjnych, nadmiernej presji ssaków kopytnych powodującej kaskadę negatywnych efektów dla ekosystemów. Skuteczna ochrona przyrody nie może być zamknięta w obszarach chronionych (np. rezerwatach). Zachowanie bioróżnorodności wymaga przemyślanego zarządzania oraz bardzo często podejmowania aktywnych działań – a to już zadania dla trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej. Promocja ta odbywać się będzie pod znakiem „Dobre z lasu” co gwarantuje właściwe gospodarowanie zasobami przyrody w sposób zrównoważony i zgodny z misją Lasów Państwowych. Popularyzacja zdrowej żywności oparta jest na zasadzie równomiernego zaspokajania potrzeb ludzi i lasu.	wprowadzono korektę zapisu	Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 nie wyklucza funkcjonowania trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej. Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej zostało uwzględnione w celu operacyjnym 1.4. <i>Wprowadzanie eko-innowacji i dążenie do osiągnięcia samowystarczalności.</i> Zdefiniowane kierunki działań są zgodne z <i>Nową Strategią Leśną UE – zrównoważona gospodarka leśna w Europie.</i> Zapewnienie odpornych i wielofunkcyjnych ekosystemów leśnych (w tym odwracanie procesu utraty bioróżnorodności) określone jest również w ramach celu 3.4. <i>Wzmacnianie procesów ochrony środowiska i wspieranie działań na rzecz klimatu.</i> Zapis z pkt. 2.2. został przeredagowany zgodnie z wskazaniem w poprzedniej uwadze.